

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Libri Septimi Decretalium Tertii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

consilium, & favorem naufragium patientibus in reparatione & conservacione suorum bonorum praestiterint, 10. annos & totidem quadragenas de iniunctis eis poenitentis in Domino relaxamus. Rom. 22. Oct. 1554.

Paulus Tertius.

Excusatur res qua jacens post naufragium in ripis aut portibus locorum maritimorum diripitur, repulso omni consuetudinis praetextu, nisi restituatur.

CAP. 11.

Vilius Papa 11. considerans tam civili quam canonica lege licere unicuique naufragium suum impunè colligere, ac iacta in mari, allevandi oneris causa, recuperare, illaque diripientes furtum committere, & graviter delinquere, ac Christianos naufragium patientes, rebus suis spoliante, diversis poenis puniri: & propterea consuetudinem praedictam, tanquam contra regulam fidei, qua unus alteri auxilio esse tenetur, merito corruptelam appellari, neminique suffragari debere, cujuscunque temporis cursu munitam: Volensque (sicut ejus incumbebat pastoralis officio) omnium mari terraque, ad aliam urbem nostram venientium securitati & tranquillitati providere, periculisque hujusmodi obviare, ac venientium ad aliam urbem ex omnibus mundi partibus, tanquam ad matrem, de necessariis cum opulencia providere, necnon animarum eorundem Christi fidelium saluti consulere, motu proprio, non ad alicujus sibi super hoc oblatam petitionis instantiam, sed de ejus mera delibera-

tionem, & ex certa scientia, consuetudinem capiendā & retinendi bona, per naufragium vel jactum, levandā navis gratia, aut alia necessitate urgente, factum ad littora maris, civitatum, terrarum, & locorum Rom. Ecclesiae mediatē vel immediatē subjeclorum pertinentia, allegari non posse, illamque nulli in iudicio vel extra illud suffragari debere, auctoritate Apostolica decrevit & declaravit: Et ultra poenas tam à lege, quam à canone contra tales spoliante bonis suis Christianos naufragium patientes, & raptore in littore maris, civitatum, terrarum & locorum, Romanae Ecclesiae mediatē vel immediatē subjeclorum, haecenus inflictas, quas pro potiori cautela innovavit & confirmavit, talium spoliante cujuscunque auctoritatis & dignitatis forent, bona & iura quaecunque praemissa, confiscavit & publicavit, illaque Camerae Apostolicae confiscata, & publicata, & locorum dominos id fieri permittentes, excommunicato eo ipso fore decrevit, & etiam declaravit: Distosque raptore in flagranti crimine repertos, ut latrones & grassatores puniri posse, alias ut fures: praequam si nautis in manifesto naufragii & submerisionis periculo constitutis, eorum opem & auxilium implorantibus & exposcentibus, non absque vitā discrimine, in personarum & rerum conservacione auxilio fuerint, vel alias ab imminenti & praesentanei naufragii periculis, ipsorum labore & opera liberaverint, & salvos reddiderint, aut bona iam deperdita recuperaverint.

FINIS.

SEPTIMI DECRE-
TALIUUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS I.
DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM.

Leo Decimus, in Concilio Laterano.

Clerici habitus decore modesti incedant, omnem luxus ornatum fugientes, sub poena benedictionum quae possident.

CAPUT I.

Clerici temperatē ac modestē omnia faciant, & tam beneficiati quam in sacris ordinibus constituti a comam neque barbam non nutriant, neque mulas aut equos cum phaleris, ornamentisq; ex velluto aut serico factis, habeant, sed ejusmodi rebus ex panno tantum aut corio simpliciter

utantur. Si quis contrafecerit, excommunicationem incurrat, & si post legitimam admonitionem in hujusmodi pertinacia obstinatus permanerit, beneficiis omnibus quaecunque haber privatus sit & esse censetur, eaque sic vacantia à sede Apostolica liberè impetrari valeant.

Pius Quartus.

Clerici non solum interna vita munditia, verumetiam exterius decenti habitus ornatu & modestia vita integritatem & gravitatem probent.

^a Cap. clericus, de vita & honestate clericorum. Ex Concilio Carthagenensi 4.

CAP. II.

Nos pro pastoralis officii nostri sollicitudine, Ecclesiasticam disciplinam temporum difficultate ac hominum malitia licentiaque in deterius labentem, quantum nobis ex alto conceditur, in pristinam sacrorum canonum observantiam reducere cupientes, considerantesque conveniens esse, ut clerici, maxime qui in sacris ordinibus constituti aut beneficiati existunt, cujuscunque gradus existant, non solum interius vitæ munditia ac virtutum splendore, cæteris præfulgent, verum etiam exterius in eorum habitu & vestibus gravitatem & morum honestatem quam ipsos decet præ se ferant, statuiamus, decernimus, & ordinamus, quod omnes & singuli clerici, qui dignitates, personatus, canonicatus, & præbendas, parochiales Ecclesias, aut alia quæcunque beneficia Ecclesiastica qualiacunque sint obtinent, vel qui in quibusvis sacris ordinibus constituti sint, qui in hac alma urbe nostra permanent & moram trahunt, & in illo indulti incedant cum debita & congrua tonsura, vestibus exterioribus antè infra genua se extendentes, ita ut à vestibus & sagis laicorum omnino distent, gestent, sub poena excommunicationis, ac sub aliis, ac etiam crescente eorum contumacia beneficiorum privationis, arbitrio nostro, seu dilecti filii nostri Jacobi tituli S. Mariæ in Cosmedin. in hac alma urbe ejusque districtu Vicarii generalis, imponen. poenis in eventu contraventionis incurren.

Nicolaus Quintus.

Concubinarius privantur officio, & inhabiles ad officia & beneficia declarantur.

CAP. III.

Sidiliger attendimus vitia singula, quæ in conspectu populi decus villescere faciunt clericale, quam odibilis sit incestus in clero, crimen incestus hujusmodi, quod plerique propter illius impunitatem sibi blanduntur minime verendum, imò quali non fore peccatum, non immerito cohibere compellimur, & præsertim cõpropensius in curia nostra, quò illud ibidem videtur scandalosius, & ab aliis periculosius trahitur in exemplum. Hinc est, quòd nos præsentis constitutionis edito, universis & singulis sedis Apostolicæ officialibus, necnon quævis Romanæ curiæ officia exercentibus, etiam ratione officiorum hujusmodi ipsius sedis officiales non censentur, & aliis quibuscunque clericis eandem curiam sequentibus, districtius inhihemus, ne quisquam ex eis concubinam publicè in domo sua, aut alibi, ut illius turpi commercio liberius utatur, teneat: seu quicumque mulierem ad aliorum turpem usum hujusmodi, aut quamcunque mulierem in præsentiarum tennerit, nisi post præsentium publicationem in valvis Basilicæ Principis Apostolorum de urbe, & in cancellaria nostra faciendam (quam etiam vim habere volumus monitionis premeritoria) infra novem dies ab hujusmodi excessu realiter & cum effectu destiterit, ac concubinam seu mulierem ipsam penitus & omnino dimiserit, quodq; quisquis in antea concubinam vel mulierem talem tenere præsumpserit, omnibus beneficiis suis Ecclesiasticis, necnon quæ in dicta curia obtinent vel exercent officia, sint ipso facto privati, illaque extrunc possint per quoscunque alios liberè impetrari, idemque privati, necnon quicumque alii concubinas & mulieres hujusmodi contra præ-

a Ex Concilio Carthag. cap. 45. & ex generali Synodo Sept. can. 29. 21. quasi. 4. cap. omnis iactura. Concil. Trident. sess. 14. cap. 6.
 b In Presbyterorum lasciviam & libidinem sanctiones variae edite sunt a summis Pontificibus & Conciliis, Nicæno canon. 3. 32. dist. cap. interdict. & Narretens. cap. 3. quas refert Burchardus. lib. 2. decret. cap. 116. Leco. part. 6. cap. 192. Adde Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 14. & l. cum qui. C. de Episcop. & cler. v. Concil. Trident. sess. 25. c. 14.

sentem prohibitionem tenere præsumptos, etiam si censentur ad beneficia obtinenda, & in dicta officia hujusmodi exercenda, nec illorum capere officia, nisi inhabilitatem suam antea, per dicta beneficia obtinuerint aboleri, & interim per eos in prædicta habeantur pro infectis.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Incontinentes clerici, & sceleris contra naturam horum sacris canonum & juris civilis statuto placentur. Menas bennos decoritur.

CAP. IV.

Vt clerici præsertim castè continentique juramento præcepta vivant, statuiamus, ut contra factum acriter secundum canones puniantur. Si quis vero laicus quàm clericus de crimine, propter quòd venia Dei in filios diffidentia, convictus fuerit, poena per sacros canones aut jus civile respective imposita puniatur. Concubinarii autem, sive laici sive clerici, eorumdem canonum poenis multentur, neque legum eorum tolerantia, seu prava consuetudo, quæ per nos in tela dicenda est, à multitudine peccantium alio excolibet excusatio, eis aliquo modo suffragetur, sed iura juris censuram severe puniantur.

Pius Quintus.

Clerici nefandi criminis contra naturam, degradati, & in laicos privilegio excommunicati, seculari jurisdictioni, parantur in laicos iure statuta sunt recepturi, ordantur.

CAP. V.

Horrendum illud a seculis, quo polluta, immo horribilissimum nobis dolorem inurit, graviterque commovet, ut ad illud, quantum potest, compendendum, studia nostra conferamus. Sanè Concilio & dignoscitur constitutum, in quo præsertim illi incontinentia, quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentia, depulsi fuerint laborare, à clero deiciantur, vel ad agendam ministerii penitentiam detradantur. Verum nece flagiti contagium impunitatis spe, quæ maxime peccati illecebra est, fidentius in valescat, clericos in valescat, animæ interitum non horrescunt, hoc ceteris decretis ovillum legum vindice gladius secularis. Itaque quod non jam in ipso Pontificatus nostri principio hæc de re decrevimus, plenius nunc, fortiusque persequi incertemus, omnes & regulares, cujuscunque gradus & dignitatis, tam clericum nefas exercentes, omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate privamus. Ita quod per iudicem Ecclesiasticum degradati, potestatem statim seculari tradantur, qui de eis illud idem caput supplicium, quod in laicos hoc in exitio devolarum legitimum reperitur sanctionibus constitutum. Rom. 3. Cal. Sept. 1568.

TITVLVS II. DE CLERICIS NON RESIDENTIBUS in Ecclesia vel præbenda.

Pius Quartus, ex Concilio Tridentino.

Episcoporum non residentium in diocesi, omnia, curam capitulum penam.

a Iure hoc scelus vocat horrendum & execrandum, post illud. Mens. 2. part. 9. 147. Thom. 22. 114. Mens. l. 1. tit. 4. de re. part. 1. tit. 5. cap. 4. Vnguer. cap. 7. §. 3. Arg. Dyb. Tab. 100. Peral. tit. de luxuria. b Clerici, de excessibus præb. & tit. 604. cap. 6.

CAP. I.

DE salute gregis Domini nobis ex alto commissi attentius cogitantes, eo libenter intendimus, per quæ grex ipse continua suorum cum eo residentia a pastorum præservetur à noxiis, & in devium prolabens ad rectitudinis tramitem reducat, ut pastores ipsi residentiam ipsam, prout tenentur, commodius facere, ac circa ipsius gregis curam libentius ac ferventius invigilare, & illum ab errorum præcipitiis præservare, ac in fide orthodoxa, & devotione nostrâ continere valeant, opem & operam efficaces impendimus, prout rerum & temporum qualitate pensata conspicimus in Domino salubriter expedire. Hinc est, quòd nos motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, universos & singulos venerabiles fratres nostros Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas ab Ecclesiis & diocesis suis absentes in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub interditi ingressus Ecclesiæ poena, eo ipso absque alia declaratione incurrenda, districtè percipiendò monemus, ut omnibus postpositis quanto citius, in Romana Curia videlicet moram trahentes, intra unum, extra eam verò in Italia, intra duos, extra verò Italiam existentes, intra 4. menses à die publicationis præsentium in locis infra scriptis faciendam computandos, se itineri committere, & legitimis itineribus ad Ecclesias seu dioceses suas proficisci, & sese personaliter conferre, ac ibidem, ut tenentur, residere, & pastorale officium exercere debeant. Si quis autem à Patriarchali, Primatiali, metropolitana seu cathedrali Ecclesiâ sibi quocunque titulo, nomine seu jure commissa, quacunque illa dignitate, gradu & præminencia præfulgeant, legitimo impedimento, seu iustis rationalibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Ecclesiæ & pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso jure incurtant: Quòd si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam, eo ipso amittat: erefcente verò contumacia, ac severi sacrorum canonum censuræ subiciatur, metropolitano verò absentem, suffraganeus, Episcopos absentes metropolitanum verò absentem, suffraganeus, Episcopus antiquior residens, sub poena interditi ingressus Ecclesiæ ipso jure incurrenda, infra tres menses per literas vel nuntium Romano Pontifici denuntiari teneatur: qui in ipsos absentes, prout cujusque major aut minor contumacia exegerit, sua supremæ sedis auctoritate animadvertet, & Ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

CAP. II.

Privilegia & facultates concessa Episcopis ingratiam pastoralis residentia.

Eosdem autem Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos mandatis nostris parentes, & apud suas Ecclesias, seu in earum diocesis personaliter residentes, specialibus favoribus & gratiis prosequi volentes, ut liberius & commodius eorum officio fungi valeant, eis, & eorum cultibus ut quando residerint, etiam prætextu quorumcumque delictorum & excessuum atrociorum, etiam hæresis & læsæ majestatis criminum per eos quomodolibet commissorum, ad comparandum personaliter in Romana Curia per quoscunque iudices ordinarios vel delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, nisi vigore specialis commissionis manu nostra vel Ro-

mani Pontificis pro tempore existentis signata, trahi aut citari non possint nec debeant, atque aliter factas citationes & censuras in eis appositæ, ac inde secuta quacunque, nulla & irrita, ac nullius roboris ac momenti fore, ac eos minime afficere aut arctare statumus & ordinamus. Nec non eos & eorum quemlibet ab omnibus & singulis decimis, subditis, & aliis oneribus ordinariis & extraordinariis quomodolibet nuncupatis, penos & successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, ac sedem Apostolicam, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac etiam consistorialiter, etiam ad instantiam Regum & Principum quomodolibet, & ex quavis etiam quantumvis urgentissima, justissima, ac pia, & necessaria causa, etiam pro defensione fidei Catholice, ratione declaram Ecclesiarum nunc & pro tempore impositis, illorumque solutione, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex simili scientia penitus & omnino eximimus & liberamus, nec ad id dilectis filiis modernis & pro tempore existentibus, S. R. E. Cameraario, nec non Camera Apostolica Thesaurario, præsentibus & clericis, ac decimarum, subsidiarum, & aliorum onerum hujusmodi collectoribus & subcollectoribus, seu exactoribus & commissariis ad id pro tempore deputatis, etiam vigore quorumcumque privilegiorum, indulgentiarum, & literarum, etiam præsentibus derogantium, ac illarum tenorem de verbo ad verbum exprimentium, eis quomodolibet concessorum & concedendorum cogi, seu compelli, & ob non solutionem, hujusmodi aliquas sententias, censuras, & poenas incurtere posse decernimus, illisque & quibusvis aliis in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub nostra indignationis, nec non excommunicationis, aut suspensionis, aut privationis sanctorum officiorum & beneficiorum, quæ obtinent, & pro tempore obtinebunt, eo ipso incurrendis poenis, eisdem Episcopos, Archiepiscopos, Primates & Patriarchas sic in dictis Ecclesiis, vel earum diocesis residentes, quamdiu in illis residerint, ut præfertur, ad solutionem decimarum, subsidiarum, & onerum præfactorum cogere, ac propter eorum non solutionem excommunicationis aut alias sententias, censuras, & poenas promulgare quoquo modo audeant seu præsumant, districtius inhibemus. Et insuper eisdem Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & Patriarchis, sic ut præmittitur, residentibus, ultra privilegia & indulta eis per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros ac sedem Apostolicam, & generalia, & Cancellariæ Apostolicæ regulas concessa, quæ in suo robore permanere volumus, tanquam dicta sede delegatis in quibuscumque civilibus, criminalibus, vel civilibus causis contra quoscunque clericos seculares particulares, ac etiam extra eorum monasteria seu regularia loca degentes regularis quomodolibet exemptos, auctoritate nostra procedere, & causas ipsas cognoscere, sineque debito terminare, ac quicquid terminaverint exequi & observari facere, ipsosque exemptos pro tempore delinquentes juxta eorum excessus & delicta punire, corrigere, & omnem jurisdictionem in eos exercere, omniaque alia & singula in præmissis & circa ea quomodolibet necessaria & opportuna, quæ nosmet facere, exercere, & exequi libere licite valeant, plenam & liberam licentiam ac facultatem, auctoritate & tenore prædictis concedimus. Decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitivæ habentem, & ubi ageatur de morum correctione, nullatenus etiam ad nos & sedem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quascunque contra præsentium tenorem quomodolibet interpositas minime causas devolvî, aut etiam per qualvis inhibitiones etiam quibusvis censuris & poenis eis à quibusvis iudicibus ordinariis vel delegatis forsan faciendas, illa-

^a Residentia pastoralis commendatur Conc. Triden. sess. 6. Canon. 17. & 24. Antioch. Can. 17. Agathens. can. 39.
^b Extat can. 20. 7. q. 1. quo Episcopus in Ecclesia non residens, sed per diversa loca vagatus redire recusavit, in monasterium detrahitur. Greg. lib. 3. Epist. 23.

um ulteriorem cognitionem & expeditionem, & ubi de morum correctione agetur etiam legitimam executionem minime impediri, aut censuris & poenis hujusmodi ligari aut irretiri censere.

Idem.

In favorem studiorum excusatur absentia a cura pastoralis residentia, dummodo ordinariorum consensu & auctoritate firmetur.

CAP. III.

Sacrosanctissimus in Christo pater & Dominus noster D. Pius divina providentia Papa IV. ad cujus aures nuper pervenit, nonnullos curata vel alias sacros ordines, aut personalem residentiam requirentia beneficia obtinentes, sub pretextu quod literis operam dare cupiebant, post confirmationem Concilii Trident. per sanctitatem suam sanctam & publicatam, secum ut literarum studio in loco ubi illud vigeat generale, actu insistendo, ratione beneficiorum per eos obtentorum hujusmodi usque ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expressum, dummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliquos ordines promoveri minime tenerentur, & tam idem quod interim, quam alii etiam ad eodem ordinem vel eorum aliquos promoti, quod similiter studentes beneficiis per eos obtentis, per vicarios idoneos, per locorum ordinarios etiam congrua fructuum beneficiorum hujusmodi portione illis assignata, vel alias deputandos in divinis deserviendo, animarum curam illis imminenter exercendo, & alia incumbentia onera supportando, usque ad simile tempus personaliter in eisdem beneficiis residere non tenerentur, & nihilominus interea omnes eorumdem beneficiorum fructus percipere possent, per ordinariam sanctitatis suae signaturam seu poenitentiarum suae officium dispensari, sibiq; pariter indulgeri obtinuerunt, nullum in his vel fraudi vel circumventioni locum, praesertim quoad absentes a Romana Curia, de quorum qualitatibus facilis notitia haberi non potest, quantum humana ratione provideri potest relinquere volens, Conc. etiam Tridentini decreta inharendo hujusmodi dispensationes, & indulta haecenus concessa, ac tam ipsius poenitentiarum, quam Apostolicas, & alias desuper concessas & conficiendas literas processusq; habitos & habendos, per easdem dictis absentibus nullatenus suffragari, nisi singulorum ordinariorum locorum in quibus singula beneficia hujusmodi consistunt consentus gratis praestandus ad id accedat, Apostolica auctoritate declaravit.

Idem.

Clerici non prius admittantur ad regimina Ecclesiarum & dignitatum, nec beneficiorum proventibus gaudeant, quam prius residentia iuramentum cum cautione praestiterint.

CAP. IV.

Intendentes beneficiorum dispendiis, & animarum periculis congruis remediis obviare, de parochialibus Ecclesiis seu earum perpetuis vicariis & aliis beneficiis Ecclesiasticis curam animarum habentibus, & antes illorum possessorum successivè vacantibus, & antes dispositioni nostrae reservatis, non nisi personis Ecclesiasticis previo rigoroso examine, de mandato nostro desuper specialiter facto, aut per dioecesanum fidem, vel fide dignorum testium depositionem idoneis repertis, & medio illarum iuramento, ac etiam praestita huiusmodi, de se infra certum expressum tempus ad locum beneficii conferendi, & apud illud curam animarum illi imminenter per seipfos exercendo personaliter residendi astrictis providemus, seu providea mandamus. Rom. 13. Martii. 1563.

Idem.

In quibus maioribus Ecclesiis praesent, pastoralis residentia summopere commendari debet, & praecipua animarum versione sanctionum iuris, & Concilii Tridentini auctoritate.

CAP. V.

Cum tam per sacrosanctum eorumdem Concilium Tridentinum, quam etiam per eorumdem litteras bullas etiam desuper emanatas, & inter alia de Roma apud S. Petrum, anno incarnationis Domini 1564. Septimo Cal. Decemb. Pontificatus nostri, apostolicum Mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & aliis quibus animarum cura commissa est, oves suas regere, pro eis sacrificium offerre, verbiq; divinatione, Sacramentorum administratione, ac omni omnium exemplo pacere, pauperum, auctoritate ferabilium personarum curam paternam generatim gnaner munerum pastoralium, & diligenter inquirere, & assistere, aliaque facere quae in dicto sacro Concilio in dictis nostris literis, sive Bullis continetur. Quae omnia nequaquam ab eis praestari & adimpleri possent, cum gregibus suis non invigilant, neque assiduum, ut mercenariorum more oves suas deserant, & proprios debuissent omnes & singuli Episcopi, Archiepiscopi, & alii in dignitatibus Ecclesiasticis constituti, & praesentibus & quibus animarum cura exiit, iuxta divina praesentia & praedicti eorumdem Concilii, ac praedictarum litterarum literarum seu Bullarum vim, formam, contentam & tenorem, ad eorum respective Ecclesias, & ad alia beneficia, quibus personalis residentia praesentatur, ad effectum in eis personalem residentiam huiusmodi se contulisse, ac omnia & singula in eisdem praesentibus, Concilio, & literis sive bullis respective commissa adimplevisse & observasse. Attamen licet nonnulli multi & multi praefatorum praefatorum, praefatorum contemporaneorum, animarumq; suarum & propriarum immemores, in dictis dignitatibus Ecclesiasticis praesentibus cura animarum immuner, ac Episcopos, & Archiepiscopos, & alios episcopales respectu commisi, praesentibus litteris adimplere haecenus minime curarunt, sed abierunt, & differunt in grave animarum suarum gregumq; commissorum periculum, & ovium suarum perniciem exemplum & scandalum, sententias, & censuras propterea sibi inflictas temere & damnose resistendo. Quae omnia cum non sint communitatis verba, aut impune praesentibus mittenda, sed graviter, ut curam vacantes fuerint, censuras praefatas sustinentis merito praesentibus & ex certa nostra scientia, deque potestatem nostram praesentibus, dilecto filio nostro Alexandro Alvaro Camerae Apostolicae generali auditori, cui aliter eorumdem praesentibus commissi suo vive vocis oraculo committimus, ac dictos Episcopos, Archiepiscopos, & alios personarum Ecclesiasticas animarum curam habentes non residentes, poenas praefatas in dicto Concilio & literis sive bullis nostris contentas incurrisse declarare, & ad illarum effectivam executionem, aliaque praesentibus procederet, vive vocis oraculo committimus, tantum quoque nonnulla monitoria contra certos Episcopos, & alias personarum praesentibus in vim commissionis nostrae huiusmodi libi facta, & decreverat, & relaxaverat, ne in posterum de illarum iudicio dubitari cogingat, de novo eisdem auditori nostris nunc officium auditoratus exequenti, & iudicium nostrum committimus & mandamus, quatenus statim tam contra Episcopos, Archiepiscopos, & alios quoscumque praesentibus, tam in urbe quam alibi, & ubiq; locorum eorumdem & in propriis dioecesi, non residentem, constituto sibi quantum sufficere videbitur summarie simpliciter & absolute, sola veritate inspecta, & mana regia, de obedientia praedicta, usque ad sententiam exclusive processit, & deinde nobis referat, ut nos in Consistorio nostrorum deinde de fratrum nostrorum consilio, ut moris est, saltem

a Concl. Trident. sess. 13. e advenit pastorali divinatione praesentibus munerum, sicut forma gregis impudens ac certum praesentibus ac regant.

CAP. VII.

tentiam privationis, & depositionis pralatorum inobedientium hujusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habentes usque ad sententiam inclusive procedat, & exequatur juxta formam & tenorem dicti Concilii, & litterarum nostrarum prædictarum, cum eisdem facultatibus, ut supra, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis literis live bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi à divinis, declarandi, interdicens, aggravandi, regravandi, carceraandi, & brachium seculare decernendi, relaxandi & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet & opportuna, contrariis quibuscunque non obstantibus.

Pius Quintus.

Ecclesiasticum ministerium nequaquam committendum nisi personæ quæ residere in loco & curam Ecclesiæ per se ipsam valeat exercere.

CAP. VI.

Cipientes pro nostri pastoralis officii munere Christi fidelium animarum soluti quantum cum Deo possumus salubriter consulere, & parochialibus Ecclesiis ab earum parochis, prout tenentur, in divinis debere & laudabiliter deservire, inhærendo etiam decretis sacri Concilii Tridentini, motu proprio, & ex mera deliberatione, certa que scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, hac nostra perpetuò vailitura constitutione omnes & singulos rectores parochialium Ecclesiarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præminentie fuerint, in quibuscunque regnis, provinciis, civitatibus, diocesisibus, ac aliis Christiani orbis partibus consistentes, qui parochialem Ecclesiam, ac canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem majorem seu Principalem in quibusvis Patriarchalibus, aut metropolitans vel cathedralibus, seu collegiatis Ecclesiis, seu aliud quodcunque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcunque dispensationum à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hæctenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsentis constitutione aboleamus & revocamus, seu quocunque alio prætextu obtinerent, cum prima & præcipua debeat esse cura animarum, eos ad residendum in Ecclesia parochiali, & ibi in divinis deservendum, debitoque eorum officio fungendum omnino teneri & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & aliorum locorum ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententiis & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniariis arbitrio eorum declarandis, ac etiam privationis dictarum parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum pœnis, quacunque appellatione remota, cogi & compelli posse & debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesiis parochialibus, omnes & singulos fructus, redditus & proventus, etiam canonicos sui, vel dignitatis, seu alterius cujuscunque beneficii, exceptis dumtaxat quotidianis distributionibus, & aliis que ex justa causa absentes percipere non solent, lucrari volumus. Sicque per quoscunque, & commissarios, etiam causarum palatii Apostolici auditores, ac Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, interpretari, judicari, & diffiniri debere: Nec non irritum & inane, si quid fecerit super his à quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentatum forsan est hæctenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus & declaramus. Rom. 8. Id. Jul. 1568.

Idem.

In beneficiis curatis & parochialibus residere tenentur quibus creata est animarum cura, aut privilegia collata in gratiam pastoralis residentia amittant, & pœnis canonice subiciantur.

In suprema militantis Ecclesiæ specula meritis licet insufficientibus divina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantia nostræ commissos dominicos greges, sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficaciter operamque sedulam ad hoc omnino statimus adhibere, ut quemadmodum operosum sacri Concilii Tridentini progressum, foelicemque exitum Domino cooperante præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim que in Apostolicæ sollicitudinis partem vocati sunt pastorum officium concernentia, non tepidè, neque dissimulanter exequamur. Sanè licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quod omnes & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, & alii beneficiati, apud Ecclesiæ sponas suas residere teneantur: nonnulli tamen (quod non sine animi nostri moerore referimus) adeo sui, gregumque, quos olim deperditos Salvator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi crediturum oblitii sunt, ut etiam nunc in alma urbe vel alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonii inter eos suasque Ecclesias solemniter contractura confundentes, sponas suas in longa quasi viduitate relictas, & prædictas Ecclesias quocunque modo sibi concessas invadere, & apud illas, ut probos & providos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicujus etiam temporalis pœnæ metu frangendam seu convincendam esse censentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, primatibus, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel præminentia præfulgentibus, dictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quovis nomine obtinentibus, & aliis quibuscunque beneficiatis curam animarum habentibus, qui juxta decretum super Residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenerentur, in virtute sanctæ obedientiæ, ultra pœnas in dicto decreto Concilii contentas, etiam sub privationis eorum à regimine & administratione Ecclesiarum suarum, ac aliis nostris, & pro tempore existentis Romani Pontificis successoris nostri arbitrio imponendis pœnis, distinctè præcipiendo per Apostolicam scripta mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis Ecclesiis juxta formam & tenorem dicti Concilii personaliter resident, & nihilominus, si quos mandato nostro hujusmodi (quod ablit) non parere contigerit, ne etiam tales absentes melioris in hæc parte conditionis, quam ceteri in suis Ecclesiis residentes existant, hac nostra perpetuò valitura sanctione per præsentis statuimus & ordinamus, quod deinceps omnia & singula, mobilia & immobilia, etiam in urbe vel eius districtu existentia, & se moventia, res & bona, jura & actiones, cujuscunque qualitatibus, valoris, & ubicunque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu & præminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam sive administrationem, aut alio quovis nomine obtinentes, & alios quoscunque beneficiarios curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias ac dioceses, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & juxta decretum & formam Concilii hujusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcunque monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium & regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, nec

non pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & preventibus reservatarum, & assignatarum occasione quaesita: etiam si facultatem specialem de illis, aut earum parte testandi, & alias liberè disponendi à nobis & à quibuscunque aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus & successoribus nostris, etiam cum clausulis quòd facultates hujusmodi revocari non queant, aliisque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum literarum desuper confectarum de rebus & bonis hujusmodi jamque deposuerint, tanquam spolia ad Cameraam Apostolicam legitime pertineant. Liceatque dilectis filijs modernis, & pro tempore existenti commissario nostro generali, & suis dictæ Camerae deputatis, in eventu decessus hujusmodi solitum inventarium super rebus & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis clericorum spoliis fieri solet, ad dilecti filii nostri moderni, & pro tempore existents generalis Thesaurarii manus reddere, dictæque Camerae applicare, cujusvis licentia desuper nanimè requisita. Ac facultates desuper confectas literas prædictas etiam motu & scientia similibus etiam in recompensam laborum & obsequiorum etiam nobis, & Ecclesie Romanæ dictæque sedi impensorum quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, in eventu obitus hujusmodi, etiam si in urbe, aut ejus districtu, vel alibi extra suas Ecclesias (ut præfertur) contigerit, & nunc prout ex tunc, & contra in dicta contumacia poenam ejusdem potestatis plenitudine, & tenore revocamus, cassamus, & annullamus, & tam eas, quam earum præteritum quomodolibet pro tẽpore condita factaq; testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quaslibet etiam ad pias causas, vel in remuneracionem servitorum, nulla & invalida, nulliusque roboris vel momenti fore, neque cuiquam præsentium tenorem suffragari, & sic per quoscunque iudices & commissarios quavis auctoritate fungentes, & S. R. E. Cardinales in quavis instantia, sublata eis & eorum cuilibet quavis alias judicandi & interpretandi facultate, iudicari & diffiniri debere, ac quicquid secus à quoquam quavis auctoritate scienerit vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Per hoc autem nostris, & Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum ordinationibus, reservationibus, & decretis, quoad Prælatorum, & aliorum beneficiorum etiam in suis Ecclesiis aut diocesi, residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes Ecclesias in urbis districtu, ibique residentes & decedentes, spolia Camerae Apostolicæ applicata hæcenus emanatis, nullatenus præjudicare, neque quicquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, ut antea, manere volumus, præterquam quoad eos qui in suis Ecclesiis juxta formam prædicti Concilii resederint, & specialem licentiam testandi habuerint: hæc enim tantum salvam eis esse volumus, ita ut generalis licentia testandi eis quanquam residentibus minime suffragetur, sed sola specialiquam habuerint tueri se possint. Rom. 7. Calend. Dec. 1564.

TITVLVS III.
DE SPOLIIS CLERICORVM

Paulus Tertius.

Bona Prælatorum sine facultate testandi decedentium ad reverenda Camera Apostolicam solum pertinent.

CAP. I.

Romani Pontificis providentia circumspicienda, dubia quæ litium dispendia afferre possent, in sua declarationis arbitrio tollit, ac desuper statuit & ordinat, prout rerum qualitate pensata, conspiciendo Do-

mino salubriter expedite. Cum itaque, sicut etiam à nonnullis nimium curiosis, qui jura Camerae Apostolicæ usurpare, ac Cameraam præfatam illis delinere solent, in dubium redigatur, an res & bona spoliata Prælatorum, etiam Pontifici vel alia in illis legitime fulgentium, caterarumque personarum secularium & regularium, tempore obitus ipsorum remanentia, ex eo quòd Romano Pontifici pro tempore existenti, & Camera præfata relecta fore, à generali Apostolica constitutione fofan non carere Cameraam prædictam jure legitime spectare, & ad eam debeant. Nos, & si satis evidenter constet de ipsorum prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum nostram indubiam intentionem & voluntatem fuisse, ut spolia hujusmodi ad dictam Cameraam, etiam ad alias spectarent & pertinere, & quòd pro eadem Camera exigere, & recuperarentur, cum prædecessorum præfati diversos dictorum spolorum, ut ad Cameraam prædictam spectantium & pertinentium, collectores in variis provinciis & locis deputatos & constituerint, & deputaverimus, & confirmaverimus, variaz quoque literæ ab eisdem prædecessoribus, & nobis super exactione aliquorum eorundem spolorum, à quibus spolia hujusmodi ad præfatam Cameraam spectare expressè continebatur, emanaverint, ac semper illi dicti prædecessores & plerique alii literas, & quoad de rebus ad Cameraam prædictam pertinentibus, quoad vel transigendo, aut aliis diversis modis, & nos disposuerimus, necnon ea ab antiquissimis temporibus, dictæ Camerae nostræ nomine ex acta, & in scriptis Camerae consummata fuerint: ne rationem prædictorum veritas deprimi, & mendacium deliquere in præter Camera præjudicium locum sibi vendicare rationem attendentes quod iniquum esset, si ex Apostolicæ benignitate, vel alia rationabili causa, ad irregularia loca collectores non destinantur, jura ipsorum Camerae præterea deprecant, dubium hujusmodi evadere, ac in præmissis opportune providere volentes, nos propius, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ plenitudine declaramus, res & bona hujusmodi spolia, ut præfertur, nuncupata, in quibusvis regibus, ac principibus, tam citra, quam ultra montes, & maris, & omnium partium, quoad obitus Prælatorum, & personarum prædictarum, quantamcunque etiam ut præfertur, vel alia quomodolibet qualificatarum, qui vel nullo conditio redemptorum, vel absque sufficienti facultate, aut alia exemptione, & quæ facultatem habuerint, conditio, & remanentia, & decedentia, remanent, & remanentia etiam quoad illa recuperandum aliqui collectores deputati non fuerint, ad Cameraam Apostolicam, & eorum ad alios, etiam ad Cathedralibus, etiam metropolitanis, & collegiis, & aliis Ecclesiis, monasteriis, & ceterisque beneficiis ecclesiasticis, cum cura & sine cura, secularibus, & quovismodo ordinantur, & regulis, utcumque, qualificatis successores, illa in titulis commendam, ad ministracionem, & alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa vigore præterit tituli, jus regrediendi, seu accedendi, vel ingressionis concessum fuerit, spectasse & spectare, illas, & recuperari potuisse & posse, ac ita, ut prædicta recuperari eorundem prædecessorum, & nostram intentionem & voluntatem semper fuisse fidem facimus, & attendimus per presentes.

Pius Quintus.

Sacra sepelietur ornamenta & res divexa cultus divini pertinent sub nomine spolorum pervenit Camera Apostolicam, & Ecclesias tempore obitus illas obtinentur fuerint.

CAP. II.

Romani Pontificis providentia circumspicienda ad sollicitudinis suæ partes potissimum convertitur, &

aut ex propria industria, seu artificio, mercatura, vel ex testamento, sive successione ab intestato quorumvis sanguineorum, affinium, vel amicorum suorum, aut quorumcumque aliorum facti essent, non fisco, aut Camera Apostolica, sed religioni, aut monasteriis, in quo, seu quibus primò professi fuissent, eo ipso applicata esse & conferri debere, ad iuris & sacrarum consuetudinum formam redierit: necnon præfata bona regularium extra claustra, ut præfertur, degentium, sive mendicantium, sive non mendicantium, aut militiarum professorum, & etiam loca, & canonicas portiones, aut dignitates in cathedralibus, vel collegiatis Ecclesiis cuiusvis ordinis regularibus obtinuerint, ac Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, Primatiali, vel quavis alia præfulserint dignitate, post eorum obitum ad eandem Camera Apostolicam, & juxta constitutionem scilicet. Pauli Papæ III. super spoliis, sub dat. videlicet tertio nonas Ianuarii, Pontificatus sui anno tertio promulgatam, legitime spectent & pertineant, idque per Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, dum collector generalis ad recuperandum spolia regularium specificè deputatus fui, apertè demonstratum extiterit, ac in possessione illa existerit: nihilominus nonnulli vano sub dicta constitutionis Pauli IV. prædecessoris præfati prætextu contrarium aliquando asserere non dubitarint: Nos omnem circa prædicta dubitandi occasionem dimovere, simulque æquitate & iustitia suadentibus, ejusdem Camere indemnitati, ne indies molestiis & incommodis afficiatur, consulere volentes, præsentium auctoritate declaramus, res & bona quæcumque per dictos regulares extra claustra Ecclesiarum, monasteriorum, domorum, & quorumcumque regularium locorum degentes, quocumque jure & actione, sive ex causa testati, sive intestati, acquisita, & in posterum acquirenda, vel ad eos delata in quibusvis provinciis, dominiis, regnis, & locis consistant, nisi iidem, ad quos ista spectaverint, sufficienti fuerint testandi, aut de illis disponendi facultate suffulti, eaque legitime usi fuerint, ad eandem Camera pleno jure pertinuisse & spectare, ac bona quæcumque eorundem sub spoliatorum nomine comprehensa per ipsam Camera, ejusque nomine à quibuscumque illa quandoque occupantibus & retinentibus recuperari ac vindicari posse, & debere, ac juxta Pauli III. & aliorum prædecessorum nostrorum litteras eadem Camera Apostolica in hujusmodi bonis spolia nuncupatis verè universaliter & successoribus ampliori est privilegio munita, cuique merito magis favendam est, dum in eam rerum & bonorum dominium ac possessio nulla traditione præcedente transeat, in quacumque bonorum & spoliatorum sive ad seculares sive ad regulares, dum viverent, spectantium successione, quibuscumque in rebus sive pecuniis illa consistant, etiam si nominatim aut alia speciali nota illa designanda essent, quæ ad eandem Camera jure spoliatorum peritinerunt, pertinebunt in posterum, omni proferus sitione penitus cessante, jus & nomen veri hæredis in eisdem spoliis habere, illiusque naturam sortiri, ac veri hæredis privilegii & iuribus in quibuscumque bonis, pecuniis, iuribus, & actionibus uti antehac potuisse, & nunc posse, idque eorundem prædecessorum, ac nostra etiam intentionis semper fuisse & esse, auctoritate præsentium declaramus: sicque per quoscumque iudices in quibusvis causis, etiam per appellationem aut alias pendentibus & futuris, ac in quacumque causa vel instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & diffiniri debere: necnon quicquid secus super his à quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter attentatum fuerit hætenus, vel in posterum contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Dat. Rom. 21. Ian. 1577.

Idem.

Res quæcumque bonorum mobilium sine communi possessione prælatorum & quorumcumque personarum Ecclesiarum extra urbem Romam decedentium relicta, personis in Camera Apostolica.

CAP. IV.

Illa quæ ex fructibus, redditibus, & proventus personarum Ecclesiasticis profecta, edificata, refecta, & restituta erint, seu alia ex eisdem fructibus, redditibus, & proventus quomodolibet provenierint, per obitum quocumque personarum Ecclesiasticarum, beneficiarum, & quocumque personarum Ecclesiasticarum, quæ tam simplicia, quam administrationem habent, obtinentium, nisi quoad simplicia de fructibus tam modi dispositum fuerit, vel ex privilegio Apostolice ex consuetudine legitime præcepta, tam secularium quam quorumvis ordinum regularium, quæ tam Pontificali dignitate fulgentium, in universis locis, extra tamen dictam urbem, pro tempore decedentium mansura, quocumque qualitatibus, generis, & specierum erint, etiam gemmas, & alia pretiosa, & pecuniarum, nec non etiam fructus, redditus, & proventus hujusmodi à die Ecclesiarum & monasteriorum vacationis hujusmodi usque ad diem præsentium, appropriationis, seu commenda de illis facientibus, quocumque & singulos fructus, redditus, & proventus ad nos ad Camera spectare & pertinere volumus & decernimus & eidem Camera appropriamus & applicamus.

Pius Quartus.

Clericorum bona omnia per negligentiam illorum vel tempore obitus eorum remanent inchoata personis in Camera Apostolica: consecuta quoque quocumque via facta canonice possident.

CAP. V.

Decens esse censentes, & æquum, ut nos, qui illa sua iustitia conservemus, Camera Apostolica non negligamus, quinimò, ne prætextu inordinabilis ab aliquibus usurpata, aut super ea dicta iniqua rixi contingat, ita nostra declarationis semore præcipiamus, quod à nemine deluper dubium aliquod, delicta possit. Cum itaque, & deinceps, etiam in dubium, an res & bona per clericos, etiam in clericis ordinibus constitutas, ex negotiatione illicita, vel alia contra sacros canones acquiritæ, et spolia, vel alia ad Camera præfata jure legitime spectare & pertinere debeant. Nos omnem deluper laxationis materiam submovere, ac cavillationibus, & alteracionibus ac litibus viam præcludere, & deinceps, etiam in dubium, qui iura dictæ Camere usurpare studeant, utraque in præmissis opportune providere volentes, tenore que in præmissis opportune providere volentes, tenore testatis plenitudine decernimus & declaramus, omnia & singula, res & bona, quocumque qualitatibus & quantitatibus existentia, ac in quibusvis regionibus & regibus & dominiis, tam citra, quam ultra montes & maria existentia, per quosvis clericos tam seculares quam quocumque, etiam mendicantium ordinum, ac militiarum, regulares, etiam in sacris ordinibus constitutas, ac quocumque status, ordinis, & conditionis fuerint, ac quocumque Episcopali, Episcopali, vel alia majori dignitate præfati, ex negotiatione illicita aut aliis contra sacros canones quomodolibet acquisita, quæ pro tempore obitum eorum, qui etiam ex facultate quam habent testandi, condito testamento ubi locorum decedentium & decedent, aut quibus illis, etiam si viventes provari, & eis destituti conigerit, & præsertim quocumque in drea lapido de sancto Joanne Romano Præbiteri, & religiosi, extra Romanam Curiam, ad illam locum, & in dendo, defuncti hætenus remanserunt, remanent, & manebunt, ad eandem Camera, & non alios, etiam quibusvis cathedralibus, etiam metropolitansibus, & quocumque, ac aliis Ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, & quocumque

caeterisq; beneficiis Ecclesiasticis cum cura, secularibus & quorumvis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis successores, illa in titulum, commendam, administrationem, commissionem, ac alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa, vigore prioris tituli jus regrediendi seu accedendi aliquibus concessum fuerit, spectare, ac sub nomine spoliatorum venire, illaq; uti spolia ad Cameram ipsam pertinentia perpetuo colligi & recuperari potuisse, posse ac debere, & ita per quoscunq; iudices quavis auctoritate fungentes in quacunque instantia, sublata eis quavis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere. Rom. Non. Novembr. 1560.

TITVLVS IV.

DE COMITIBVS PALATINIS.

Pius V. Ex Concilio Tridentino.

Doctores laurea magistratus à Comite Palatino quæ olim conferebatur in quavis facultate candidatis, Concilio Tridentino decreto nullius inane est auctoritatis & juris.

CAP. I.

Quamvis à sede Apostolica, ad quam negotiorum multitudo undique confluit, curis omnino plena innumeris, nonnulla interdum ex iustis causis concedantur, quæ successibus temporibus in publicum detrimentum, & alieni juris præiudicium tendere noscuntur, non debet reprehensibile videri, si Roman. Pontifex, ad cuius providentiam pro debito pastoralis officii spectat super his debite providere, illa rationabilibus & iuridicis superveniens causis deinde cognitis quandoque revocat & annullat, ac in statum redigit rationis. Sane cum fide digna plurimorum relatione non sine animi nostri molesta intellexerimus, nonnullos Comites Palatinos, & diversos alios, prætextu facultatum sibi à Romanis Pontificibus & sede Apostolica concessarum, quam plurimos, tam laicos quam clericos, tam iure civili, quam canonico, & Theologia, nullo, aut non debito examine prævio, indoctos & inhabiles, Doctores, Licentiatos, & Magistros creasse & promovisse, uti ad dignitates ceterasque beneficiis Ecclesiastica facilius assumuntur, & de eis providerentur in animarum suarum iacturam, & quam plurimorum scandalum. Nos huiusmodi scandalis quantum in nobis est obviare, & aliis ne de cætero inhabiles ad huiusmodi gradus admittantur providere volentes: Motu proprio, non ad alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolica potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura constitutione omnia & singula facultates & indulta eisdem Comitibus, ac etiam quibusvis officialium Romanæ Curie collegiis, singulisque aliis personis cujuscunque status, gradus, ordinis, & præminentie existentibus, ad Doctoratus, Licentiatu, & Magisterii gradum promovendi per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, & sedem Apostolicam, ac etiam nos, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus pro expressis habentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo revocamus, cassamus, & annullamus: Ac decretis Concilii Tridentini a inhaerentes decernimus & declaramus, eos qui à Comitibus & aliis præfatis promoti fuerunt, quoad dignitates, ceterasque beneficia Ecclesiastica, nulla gradus prærogativa frui & gaudere posse vel debere. Rom. Calend. Jun. 1568.

^a Concil. Tridentin. sess. 22. c. 2. de reformat. & sess. 24. cap. 11. de reformat.

TITVLVS V.
DE MAGISTRIS, ET DOCTORIBUS.

Julius III. Rectori universit. Almar urbis.

Instituto & promotio ad Doctoratus insignia in favorem pauperum gratis fieri debet.

CAP. I.

Pauperes & egeni qui ad susceptionem Doctoratus graduum habiles reperientur in utroque seu altero iurium promoveri, & gratis pro Deo abique aliqua pecuniarum solutione ab eis facienda assumi seu Doctores creari debent.

Pius Quartus.

Cujusmodi facultatis Doctores & Professores promoti sine promovendi, tam electi quam eligendi, ad officiorum exercitia non se ingerant, nisi prius solemne fides professionis iuramentum emiserint, forma hic præscripta.

CAP. II.

In sacrosancta beati Petri Principis Apostolorum cathedra, meritis licet imparibus, hinc procellosis militantis Ecclesie tempestatibus constitutos, plurimum nos oportet esse sollicitos, ut Domini gregem cura nostræ commissum non solum ab apertis rapacium luporum, undecunque caulis obstreptentium insultibus, sed etiam à magis formidolosissimis pestiferarum vulpecularum domi latentium insidiis, per providum pastoralis officii ministerium, ipso Domino cooperante præstaremus, ac illis omnes nocendi occasiones, quantum cum Deo possumus, ubilibet auferamus. Cum itaque juxta notum sanctissimi vatis oraculum, timor Domini, sine quo vera religio, & catholice fidei puritas nullibi reperitur, sapientie sit initium, & qui vel in scientiis proficere, vel eas alios docere parant, supremum illum sapientie parentem, benignumque largitorem devoto sanæ fidei obsequio demereri, veraque sinceræ religionis pietate sibi conciliare debeant. Idcirco hanc fidei puritatem scientiis, doctrinisque quibuslibet tum tradendis, tum addiscendis, tanquam necessariam basim, constituere, & ne simplicia nonnullorum adolescentium, res novas audiendi cupidorum, ingenia in naufragos blandientium hæresum scopulos impingerent impingant, occurrere cupientes; motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestatis plenitudine; quod deinceps nullus Doctor, Magister, regens, vel alius cujuscunque artis & facultatis professor, sive clericus, sive laicus, aut secularis, vel cujuscunque ordinis regularis sit, in quibusvis studiorum generalium Universitatibus aut Gymnasiis publicis, aut alibi ordinariarum vel extraordinariarum lectoris cathedram assequi vel jam obtentam retinere, seu alias, Theologiam, canonicam vel civilem censuram, Medicinam, Philosophiam, Grammaticam, vel alias liberales artes, in quibuscunque civitatibus, terris, oppidis, ac locis, etiam in Ecclesiis, monasteriis, aut conventibus Regularium quorumcunque, publice vel privatim quoquo modo profiteri, seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere, vel exercere: Neque Doctores ipsi, aut Universitatum, seu Gymnasiorum eorundem Rectores, Cancellarii, vel alii superiores, sed nec etiam Palatini à Comitibus, aut alii particulares, facultatem eruditos viros ad eosdem gradus promovendi, etiam à nobis, & Apostolica sede, vel alias undecunque habentes, scholares, tam laicos, quam clericos, & cujuscunque ordinis regulares, vel alios quoscunque quantalibet eruditione præditos, ad ullum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum recipere & admittere; neq; Doctores, Magistri, & Scholares ad electionem alicujus in Rectorem vel Cancellarium Universitatis, aut Gymnasii procedere; Nec ipsi Scholares, vel alii quan-

^a Vid. sup. c. 4. de sum. Trin. & sid. cat. & ibid. notat.

tumlibet docti, & alioqui habiles, gradus hujusmodi, vel eorum aliquem palam vel privatim recipere valeant, nisi Doctores videlicet, ac Regentes, Magistri & alii Professores jam ad cathedras & lecturas recepti, in Italia infra tres, extra verò illam infra sex menses à die publicationis presentium computandos: reliqui verò ad cathedras, & alias lecturas ibidem in posterum assumendi ante illorum receptionem in Rectoris, vel aliorum superiorum: Eligendi autem in Rectores vel Cancellarios ante illorum electionem, aut saltem admissionem in ordinarii loci, vel ejus in spiritualibus vicarii; Ac promovendi Scholares, & alii præfati ante illorum promotionem in ejusdem ordinarii, seu ejus vicarii, aut Doctorum aliorumve promoventium manibus, prævio etiam processu, vel debita informatione, quantum eis sufficere videbitur, super religione fideque catholica, Rectorum, Cancellariorum, Doctorum, Lectorum, & promovendorum eorumdem per ipsos locorum ordinarios, vel eorum Vicarios ritè facta præcedente, eandem catholicam fidem, verbis juxta formæ infra scriptæ tenorem conceptis palam & solemniter profiteri teneantur. Et de super instrumentum publicum confici, ac de processu, seu informatione, & fidei professione in privilegio Doctoratus vel alterius gradus hujusmodi, specialis ac de verbo ad verbum mentio & relatio fieri debeat, auctoritate Apostolica tenore presentium perpetuò statuimus & ordinamus. Forma autem * dictæ professionis fidei hæc est: Ego N. firma fide credo & profiteor omnia & singula quæ continentur in Symbolo fidei, quo S. R. E. utitur, videlicet: Credo in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, visibilibus omnium, & invisibilibus. Et in unum Dominum Iesum Christum filium Dei unigenitum. Et ex patre natum ante omnia secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus Regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, filioque procedit. Qui cum Patre & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et unam sanctam, catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi, Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item, sacram scripturam, juxta eam sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam unquam nisi juxta unanimum consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse vera & propria Sacramenta novæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ catholice ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemnè administratione recipio & admitto. Omnia & singula quæ de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium

pro vivis & defunctis, atque in sacrosancto Eucharistia Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, una cum anima, & divinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conversionem catholica Ecclesia non instantiationem appellat. Fateor etiam sub altera specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Constantè teneo purgatorium animasque ibi detentas fidelium suffragiis, ut aliter & Sanctos, unà cum Christo regnantes, verè acque invocandos esse, eosque orationes Deo præferre, atque eorum reliquias esse venerandas. Inter assero imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis necnon aliorum Sanctorum habendas & revereandas, atque eis debitum honorem ac venerationem impertendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo Ecclesiæ relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sacram Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem & magistram agnosco. Romanæ Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo a juro. Cætera item omnia à sacris canonibus, & concilio Concilii, ac præcipue à sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita, & declarata, indubitè recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, & hæreses quæcumque ab Ecclesiâ dominatæ & rectoris anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, & damnatio. Hanc veram catholicam fidem, ex quo nemo salvus esse potest, quam in præfatis spontè profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & intactam usque ad extremum vitam spiritum conservabo. Deo adjuvante retinere, & confiteri, atque à mendacibus, seu illis, quorum cura ad me in munere esse videbit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in meo poteraturum. Ego idem N. spondeo, voveo, & curam Deo adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

TITVLVS VI DE MEDICIS

Pius Quintus.

Fidei professionem præscriptam ex jura sponte formam redditam emittere debent Medici, nec ultra deinceps recipi possunt infirmos spiritualia remedia assignari, placere admittunt.

CAP. I

Supra gregem Dominicam nostræ vigilantia divinitus creditum vigilis speculantis, proz nobis delictis per conceditur, exerceat officium, adeo, per quæ animarum salutem cum divini nominis gloria consiliis valeat, libenter intendimus, ut Christi fideles post Baptismum in peccata lapsi, per Sacramentum penitentia Deo reconcilientur. Sanè, cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccatis proveniat, dicente Domino Iuditha quem sanaverat: Vade, noli amplius peccare, quod deterius tibi contingat: ac propterea provide facere. Innocentius a III. prædecessor noster Medicis præcepit, ut, cum eos ad agrotos vocari contingeret, ante omnia moneant, ut animarum Medicos vocent, & cum eis hoc in extrema ægritudine conficiatis saluberrime in desperationis articulo incidant. Nos igitur volentes hoc tam salutarem præceptum nulla temporis periclitatione aboleri, sed semper observari, constitutionem præfata auctoritate Apostolica tenore presentium innovamus, & hac nostra in perpetuum valitura constitutione statui-

a Decreto magis Concilii Lateranensis consilii.

mus, & decernimus, quod omnes Medici cum ad infirmos in lecto jacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua juxta ritum S. R. E. confitentur, neq; tertio die ulterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo ejus conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi, ut pramittitur, peccata sua confessi fuerint. Coniunctos vero, ac omnes familiares & domesticos infirmi in Domino rogamus & moneamus, ut de infirmitate parochum certiores faciant, ac tam parochus, quam conjuncti & familiares prefati infirmum ad confessionem peccatorum suadent & inducant. Quod si qui Medicorum praxiiffa non observaverint, ultra poenas in dicta constitutione contentas, quas incurere declaramus, perpetuo sint infames, & gradu medicinae, quo insigniti erant, omnino priventur, & à Collegio seu universitate Medicorum ejiciantur, ac poena etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, ubi deliquerint, multentur. Et, ut hæc omnia inviolabiliter observentur, volumus, & eadem auctoritate precipimus & mandamus, ut nullus posthac ubique locorum Medicina Doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quovis collegio & universitate concedatur, nisi omnia in prefatu nostra constitutione contenta medio eorum juramento, coram Notario publico & testibus, observare in eorum manibus, vel ordinarii joverint, & de hujusmodi juramenti in privilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si collega & universitates prefate non recepto à promovendis juramento hujusmodi, eosdem ad gradum prædictum promoverint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, poenam privationis facultatis alios ulterius doctorandi incurant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & diocæcesibus propriis, præsentis nostras literas publicari faciant, ac juramentum prædictum à Medicis jam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus juris remediis exigant, neque aliquos ad medendum in civitatibus & diocæcesibus prædictis admittant, nisi eis constiterit eisdem juramentum hujusmodi præstitisse, & contumaces, & jurate ac juramentum hujusmodi præstitisse, & contumaces exhibere reculantibus, gradu medicinae, & omnibus privilegiis eisdem Medicis, tam conjunctim, quam divisim eis & eorum cuilibet concessis per quosvis etiam Romanos Pontifices privent, ac ab ingressu Ecclesiæ arceant donec resipuerint. Rom. 8. Martii 1566.

Gregorius XIII.

Medici Judæi & infideles ad Christianorum curandos morbos non admittantur.

CAP. II.

Alia pia mem. Paulus Papa quartus prædecessor noster edita perpetua constitutione inter alia sancivit, ne Medici Judæi etiam vocati & rogati ad Christianorum agrotantium curam accedere, aut illi interesse possent: quam constitutionem postea Pius Papa quintus etiam prædecessor noster per suas literas approbavit, innovavit, & confirmavit, & robor perpetuæ firmitatis obtinere decrevit: ac voluit, & sub imitatione divini iudicii præcepit & mandavit, omnia in eadem constitutione contenta in posterum firmiter observari, non solum in terris & dominiis sanctæ Romanæ Ecclesiæ subjectis, sed etiam ubique locorum. Quia tamen nobis non sine magna animi nostri molestia innouit, ea minime observari, sed multos adhuc ex Christianis hominibus esse, qui dum Indorum ac aliorum infidelium opera sanari cupiunt, veram salutem animarum suarum & corporum simul immemores sunt, & (quod valde dolendum est) in damna-

tionis æternæ maximum sepe discrimen incidunt, medicis Judæis & infidelibus hujusmodi ad ipsorum curationem vocatis & adhibitis: unde fit, ut & Judæis ac aliis infidelibus magna detur delinquendi occasio, & simul salutare præceptum negligatur ab Innocentio Papa III. similiter prædecessore nostro in Concilio generali quondam emisum, & deinde à prædicto Pio V. innovatum, quod omnes medici cum ad infirmos in lecto jacentes vocati essent, ipsos ante omnia moneant, ut idoneo confessori omnia peccata sua juxta ritum sanctæ Romanæ Ecclesiæ confitentur, neque tertio die ulterius eos visitarent nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo ejus conscientia onerabatur, concessisset, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constaret, quod infirmi peccata sua confessi fuissent. Idcirco nos tam Judæos, qui adversus mandata hujusmodi Apostolica committere audent, quam Christianos qui illos ad se accersunt, vel medendi licentiam concedunt, & viam ad delinquendum eidem aperiant, coercere volentes, supradictas prædecessorum nostrorum constitutiones, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, confirmamus, & innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus, atq; hæc nostra in perpetuum valitura constitutione, eidem constitutionibus & præceptis pro firmiori illorum observatione adhibemus, universis utriusq; sexus Christi fidelibus districtè inhibemus & interdiciamus, ne posthac Judæos vel alios infideles ad ipsorum Christianorum agrotantium & infirmorum curam vocent, seu admittant, aut vocati, admittive faciant, concedant, vel permittant.

TITVLVS VII. DE CONCILIIS.

Leo Decimus, in Concilio Lateranensi.

Summi Pontificis auctoritas supra Concilium esse multis exemplis & pragmaticis sanctionibus in Concilio Basiliensi decreta abolitis ne probatur.

CAP. I.

Post æternus gregem suum usque ad consummationem seculi nunquam desertus, ita Apostolo teste, obedientiam dilexit, ut pro expiando primi parentis inobedientiæ peccato seipsum humiliaverit, factus obediens usq; ad mortem, migraturus vero ex mundo ad patrem, in soliditate petreæ Petrum ejusq; successores vicarios suos instituit, quibus ex libro Regum e testimonio ita obedire necesse est, ut qui non obedierit morte moriatur, & ut alibi legitur, in Ecclesia esse non potest qui Romani Pontificis cathedram deserit, quoniam d. Augustino e, Gregorioq; auctoribus, sola obediencia est mater, custosq; omnium virtutum, sola fidei meritum possidens, sine qua quisq; infidelis convincitur, etiam si fidelis esse videatur. Itaque nos eodem Petro docente solliciti esse debemus, ut quæ à Rom. Pont. prædecessoribus nostris, præsertim in sacris Conciliis pro obedientiæ hujusmodi auctoritatis, libertatisque Ecclesiæ, & sedis Apostolicæ defensione mature, & ex legitima causa inchoata sunt, nostro studio mature, & diligentia debite absolvantur, cura, & diligentia, simplicium quoque animæ quarum etiam rationem Deo redditi sumus, à dolis & laqueis tenebrarum Principis liberentur, sane scilicet. rec. Iulius Papa secundus prædecessor noster, post indictum ex legitimis tunc expressis causis, de venerabilium fratrum suorum sanctæ Rom. Eccles. Cardin. de quorum numero tunc eramus,

a C. cum infirmis, de poenitent. & remission. b Philipp. 2. c 1. Reg. 15. d Augusti. in opere Monachorum. e Gregor. 31. moral.

consilio & assensu, sacrum Lateran. Concilium, providè considerans cum eodem sacro Lateran. Concilio, Biturice. Regni Francia corruptelam, quam illi pragmaticeam sanctionem vocant, cum maximo animarum periculo & scandalo, ac dignitatis sedis Apostolicæ detrimendo & vilipendio retroactis temporibus viguisse, & adhuc vigere, ejusdem pragmatice sanctionis negotium eodem approbante Concilio discutendum certis tunc nominatim deputatis Cardinalibus & Prælatibus certæ congregationis commisit. Et quanquam sanctio præfata ex multis nullitati notoriæ subjaceret, schismatique manifestum foveret & contineret, & propterea citation aliqua minimè præcedente per se irrita, nulla, & invalida declarari potuisset: ex abundantia tamen cautela idem Julius prædecessor Gallicos prælatos, capitula Ecclesiarum & monasteriorum, parlamenta, & laicos illis faventes, & dicta sanctione utentes, omnesque & singulos alios in præmissis sua communiter vel divisim interesse putantes, per edictum publicum, cum ad partes illas tutus tunc non pateret accessus, in Mediolan. Asten. & Patien. Ecclesiarum valvis affigendum monuit, quare sanctio præfata, illiusque corruptela & abusus, in concernentibus auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, & sacrorum canonum ac Ecclesiasticæ libertatis violationem, nulla & invalida declarari non deberet. Cumque dicto Julio prædecessore in humanis agente diversis impedimentis causantibus citatio exequi & reproduci, ac negotium abrogationis hujusmodi plenè discuti, ut intentio ipsius Julii prædecessoris fuerat, non potuisset, sed eodem Julio prædecessore rebus humanis exempto, citatio ipsa legitime executi, & per procuratorem sitalem sacri Concilii promotorem reproduci, ipsorumque citationum non comparentium contumacia accusata, & ad ulteriora procedi petentium fuisset, nos divina favente clementia ad summi Apostolatus apicem assumpti, omnibus ritè penatis, petitioni prædictæ ex certis causis nullum tunc responsum dedimus, ac deinde cum per dictos monitos & citatos diversa impedimenta allegarentur, quare in termino eis (ut præfertur) præfixo comparere non potuissent, ut omnino iusta excusationis & quærelæ occasio eis auferretur, terminum citationis & monitionis hujusmodi præfixum eodem sacro approbante Concilio ad alium tunc expressum terminum jam diu effluxum in diversis sessionibus pluries prorogavimus.

Cum autem moniti & citati prædicti sublati jam omnibus impedimentis, effluxisque omnibus terminis, coram nobis & dicto Concilio non comparuerint, nec comparere curaverint ad allegandum causam quare sanctio prædicta nulla declarari non debeat, ita ut excusationi ultra locus non sit, possintque merito contumaces reputari, prout eos exigente justitia reputamus: Nos mutare attendentes pragmaticeam sanctionem, vel potius ut dictum est corruptelam, schismatis tempore à non habentibus potestatem editam, reliquæ Christianæ Reip. Ecclesiæque sanctæ Dei nullatenus conformem, & à clame. Ludovico XI. ** a Francorum Rege Christianissimo revocatum, cassatum, atque abolitum, auctoritatem, libertatem, ac dignitatem dictæ sedis violare, ac diminuerent facultatem Romani Pont. pro universali Ecclesia assidue laborantium, virorumque doctorum personis, quibus abundat Curia, & quorum consiliis sedis Apostolicæ, & Rom. Pont. atque universalis Ecclesiæ auctoritas & potestas conservatur, negotiaque diriguntur, & in prospero statu confoventur, Ecclesiis & monasteriis, eisdemque personis de reliquis beneficiis Ecclesiasticis jus-

ta eorum status exigentiam providendi penitus auferre: Prælati vero Ecclesiasticis illarum partium causam præbere, ut ipsi nervum Ecclesiasticæ disciplinæ obedientiæ sanctum frangant & violent, ac contra se sedem prædictam eorum marem, cornu erigant, hoc ad præmissa audendum viam aperire, ipsamque notoriam nullitati subjacere, nulloque nisi alicujus temporis, fortius tolerantia cujusdam adminiculo fulciti, eisdem Pont. prædecessores nostri præfati, prout ipsi suo summo opere optare demonstrarunt, corruptelam violationem hujusmodi, vel malignitate temporum, nisi illi providere, & in totum occurrere non valentes, a temporibus tolerasse visi fuerunt: considerantes tamen ab ipsius Biturice. sanctionis editione vix anno viginti fluxisse, nullumque infra hoc temporis spatium præter hoc Lateranense Concilium legitime fuisse celebratum, quo cum (disponente Domino) constituti limas ab eisdem improbe sanctionis extirpatione & totæ translatione sine nostra & tantorum parum in præfati Concilio congregatorum noia, ac nostra & dictorum utilitatum animarum periculo abluerent, seu delictum posse, Augustino teste, judicamus, atque censuimus.

Et sicut pia memoriæ Leo Papa I. prædecessor nobis, cujus in hoc liberate quoad postsumus veltigia immutata, ea quæ in secunda Ephesina Synodo temere contra libertatem & catholicam fidem gesta fuerunt, postmodum à Calcedonen. Concilio mandavit ac fecit pro dicta firmitate revocari: ita & nos à tam nefaria sanctione & contentorum in ea revocatione retrahamur debita salva conscientia, ac nostro & ipsius Ecclesiæ bonum posse aut debere censuimus. Nec illud nos movere debet, quod sanctio ipsa & in ea contenta in Basiliensi congregatione recepta & acceptata fuerunt, cum ea omnia translationem ejusdem Basiliensi Concilii per sacrum Eugenium Papam IV. etiam prædecessorem nostrum factam, à Basiliensi concilio abulato, seu potius innovata, quæ præfatum post hujusmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, facta essent, ac propterea nullum robur habere poterint, cum tantum solum Rom. Pont. pro tempore existentem, super auctoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum plenum jus & potestatem a habere, ex clarè scripturæ testimonio, dictis sacrorum patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum etiam prædecessorum nostrorum, sacrorumque causarum sententia manifestè constet: quorum aliqui contra placuit, reliqua vero utpote notoria, silentio prætere.

In Alexandrina enim Synodo Athanasio videm existente Felici Romani Pont. in eadem Synodo scriptum fuisse legitimum, Nicenam Synodum hanc esse, non debere absque Romani Pont. auctoritate Concilia celebrari. Neque nos latet etiam eundem Leonem Pontif. Ephesinam secundam Synodum ad Chalcedonen. translationem Martinum etiam Papam quintum præfatis in Concilio Senen. potestatem transferendi Concilium præfatum, la confessione ipsius Concilii mentione habita de illa Ephesinam quoque primam Synodum Chalcedonen. præced. eidem Leoni VI. Agathon VII. Hadriano VIII. Nicolao VIII. etiam Constantino. Synodum Hadriano Romani Pont. prædecessoribus nostris maximum reverentiam præstitisse, eorundemque Pontif. in sessionibus & mandatis in sacris conciliis per eos editis & factis reverenter & humiliter obtemperasse. Unde Damasus Papa & ceteri Episcopi

a. Ludovicus XI. Francorum Rex per legatos missos ad Pium II. liberam Ecclesiæ & Pontifici regno obedientiam præstitit, abrogationem pragmatice sanctionis, & magna in Turcas auxilia pollicetur. Remus Senatus Parisiensis. Caguin. libro 10.

a. Vnde facilius transierunt vnde Constantinus in translatione translatione Pape & Conciliorum. Dominicus Jacobus de de Concilio, artic. 7. Petrus de Marea in libro de purgatione Concilii.

scopi Romæ congregati scribentes de Concilio Arimæno. Episcopis in Illyrico constitutis, præjudicium ali- quod per numerum Episcoporum Arimæni congregato- rum fieri non potuisse testantur: Quamquidem constat Roman. Pontific. cæjus ante omnia decebat spectari de- cretum, talibus non præbuisse consensum, eundemque Leonem Pontificem universis Siciliæ Episcopis scriben- tem idem noluisse apparere: conserueruntque antiquo- rum Conciliorum Patres pro eorum que in suis Conci- liis gesta fuerunt corroboracione, à Romano Pontific. subscriptione, approbacionemque humiliter petere & obtinere, prout ex Nicæna & Ephesina ac Chalcedonen. hujusmodi, & VI. Constantinopolitana & VII. eadem Nicæna, ac Romana sub Symmacho Synodis habitis ean- demque gestis, necnon in annali libro de Synodis manifestè colligitur, quod etiam novissimè Constantinens. a Pa- tribus fecisse constat. Quam laudabilem consuetudinem si Bituricens. Basiliens. secuti fuissent, hujusmodi mole- stia proculdubio careremus.

Cupientes quoque hujusmodi negotium ad debitum finem perducere, ac tam vigore citationum hæctenus à nobis & præfato Julio præde. effore ex abundantè emana- tarum, quam aliorum præmissorum, que ita notoria sunt, ut nulla valeant excusacione aut tergiversacione celari, etiam ex nostro pastoralis officio procedentes, omnesque & singulos tam juris quam facti defectus si qui forsitan in præmissis interuenerint, suppletos, ex certa nostra scientia & de Apostolicæ potestatis plenitudine eodem sacro approbante Concilio tenore præsentium præfatum prag- maticam sanctionem seu corruptelam, ejuisque appro- bacionem quomodolibet emanatam, omniaque & singula decreta, capitula, statuta, constitutiones siue ordi- nationes in eodem quomodolibet contentas, seu etiam insertas, ac ab aliis prius editas, necnon consuetudines, stylum, usus, siue potius abusum, ex ea in hanc usque diem quomodolibet emanatos, seu observatos, nullius roboris vel momenti fuisse & esse decernimus & decla- ramus. Necnon ad abundantiorè cautelam eandem Bituricensem sanctionem siue corruptelam, ejuisque appro- bacionem tacitam vel expressam, ut præfatur, & in ea contenta omnia & singula etiam inserta quæcunque reuocamus, cassamus, abrogamus, irritamus, annullamus, ac damnamus, & pro infectis, reuocatis, cassatis, ab- rogatis, irritatis, annullatis, & damnatis haberi volumus, decernimus, & declaramus. Et cum de necessitate salu- tis existat, omnes Christi fideles Romano Pontifici b subesse, prout divina scriptura & sanctorum Patrum testi- monio edocemur, ac constitutione sceli. mem. Boni- facii Papæ VIII. similiter prædecessoris nostri, quæ inci- pit, Vnam sanctam, declaratur, pro eorundem fidelium animarum salute, ac Rom. Pontif. & hujus sanctæ sedis suprema auctoritate & Ecclesiæ sponse suæ unitate & potestate, constitutionem ipsam sacro præsentis Con- cilio approbante innovamus & approbamus, sine tamen præiudicio declarationis sanctæ mem. Clementis Papæ V. quæ incipit, Meruit. Inhibentes in virtute sanctæ obe- dientie, ac sub penis & censuris infra dicendis omnibus & singulis Christi fidelibus, tam laicis quam clericis, secularibus, & quorumvis ordinum etiam medicantium regularibus, & aliis quibuscunque personis, ejuisqueque status, gradus, & conditionis existant, etiam sanctæ Ro- manæ Ecclesiæ Cardinal. Patriarchis, Prælatibus, Archi- episcopis, Episcopis, & quibusvis aliis Ecclesiasticis vel mundana, vel quavis alia dignitate fulgentibus, omni- busque aliis & singulis Prælatibus, clericis, capitulis & con-

ventibus secularibus, & ordinum prædictorum regularibus, etiam monasteriorum Abbatibus, Prioribus, Ducibus, Comitibus, Principibus, Baronibus, parlamentis, officialibus etiam Regiis, iudicibus, advocatis, notariis & tabelionibus Ecclesiasticis vel secularibus, & quibusvis aliis personis Ecclesiasticis regularibus & secularibus, ut præfatur, quæcunque dignitate fulgentibus, in præfato Regno Franciæ, Delphinatu, & ubicunque prædicta pragmatica directè vel indirectè, tacite vel expresse vi- gerei, quomodolibet existentibus vel pro tempore futuri- tis, ne de cætero præfata pragmatica sanctione, seu potius corruptela, quomodolibet ex quavis causa, tacite vel expresse, directè vel indirectè, aut quouis alio quæ- sito colore vel ingenio, in quibuscunque actibus iudicia- libus vel extrajudicialibus uti, seu etiam eam allegare, vel secundum eam iudicare, aut quouis actibus iudicialibus vel extrajudicialibus secundum dictam pragmaticam tenorem vel capitula in ea contenta per se vel alium seu alios nul- latenus facere præsumant, aut per alios fieri permittant, seu mandent, nec præfatum pragmaticam sanctionem aut in ea contenta capitula seu decreta ulterius in domi- bus suis, aut aliis locis publicis vel privatisteneant, quinimò illam ex quibusvis Archiuis etiam Regiis, seu ca- pitularibus & locis prædictis infra sex menses à data præsentium computandos deleant, seu deleri faciant, sub majoris excommunicationis lætæ sententiæ, necnon quo- ad Ecclesiasticas & regulares personas prædictas, omni- um etiam Patriarchalium, metropolitanarum & aliarum cathedralium Ecclesiarum, monasteriorum quoque & Prioratuum etiam conventualium, & quarumcunque dignitatum, aut beneficiorum Ecclesiasticorum secularium & quorumvis ordinum regularium, privationis, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quo verò ad seculares præfata excommunicationis, necnon amissio- nis quorumcunque feudorum tam à Romana quam alia Ecclesia ex quavis causa obtentorum, ac etiam inhabili- tatis ad illa in posterum obtinenda, inhabilitatisque ad omnes & singulos actus legitimos, quomodolibet faci- endos, infamiasque ac criminis lætæ majestatis in iure ex- pressis penis eo ipso & absque ulteriori declaratione per omnes & singulos prædictos, si (quod absit) contrafe- cerint, incurrendis, à quibus vigore ejuisqueque factatis, ac clausularum etiam in confessionalibus quibusvis personis sub quibusvis verborum formis concessis con- tentarum, nisi à Rom. Pont. canonicè intrante vel alio ab eo ad id in specie facultatem habente, præterquam in mortis articulo constituti, absolvi nequeant.

Paulus Tertius.

Ecclesia in assiduo & maxime turbata Christiana reipublica re- bus presentissimum remedium ex Conciliorum æconomorum in- ditione experta est.

CAP. II.

Majores nostri sapientia admirabili & sanctitate præ- diti sæpe in summis Christianæ reipublicæ pericu- lis remedium optimum atque opportunissimum œcu- menica Concilia, & Episcoporum generalis conventus adhibuerunt. Ex diplomate indictionis Tridentini Concilii. Cal. Junii 1542.

Pius IV.

Conciliorum canones interpretantur & confirmantur Pontificis maximi declaratione.

CAP. III.

Sicut ad sacrorum Conciliorum decreta ac canones auctoritas atque confirmatio Apostolicæ sedis & debet & solet accedere, ita si qua super eis exorta sit dubitatio, ejuisdem sedis iudicio & declaratione tollenda est,

a Pragmatica sanctionis abolitio, ejuisque sequentium pena. P P P 3

a Vide Nicolaum Sanderum lib. 7. de visibili monarchia, ubi agit de Const. Constantinensi pag. 540. b Les Epist. &c. ad Anast. in sin. Gelas. in Epist. ad Episcopos Dardania Nicol. I. in Epist. ad Michaelen. Innoc. III. serm. de consec. Pontific. Bonifac. VIII. in extravag. tit. de major. & obed.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Idem.
 Concilii decreta non prius rata & firma habentur quam eis accesserit
 Pontifici maximo confirmatio, cuius est ea & sancire & declarare,
 tum sancte interpretari. Idq. unico Concilii Tridentini exemplo ex
 antiquo Ecclesiastica jurisdictionis ritu probare licet.

CAP. IV.

Benedictus a Deo, & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis: qui respicere dignatus Ecclesiam suam sanctam, tot procellis & tempestatibus agitatum atque vexatam, & gravius indies laborantem, apto tandem ei subvenit, optatoque remedio. Ad plurimas & perniciosissimas hereses extirpandas, ad corrigendos mores, & restituendam Ecclesiasticam disciplinam, ad pacem & concordiam Christiani populi procurandam, indictum jam pridem in civitatem Tridentinam œcumenicum & generale Concilium b à pia memoria Paulo III. prædecessore nostro, & sessionibus aliquot habitis ceptum fuerat. Ab ejus autem successore Iulio in eandem urbem revocatum, post alias sessiones celebratas, variis impedimentis & difficultatibus obstructis, ne tum quidem peragi poterat. Ita que diutius intermissum fuerat, non sine maximo morore piorum omnium, cum quotidie magis Ecclesia ejusmodi remedium imploraret. Nos autem post susceptum sedis Apostolicæ regimen, tam necessarium ac salutare opus, sicut pastoralis sollicitudo monebat, divina misericordie fiducia perficere aggressi, adjuti pio studio charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, & aliorum Christianorum Regum, Rerumpublicarum, ac Principum, tandem consecuti sumus, quod nec diurnis nec nocturnis curis laborare destitimus, quodque à patre luminum assidue precati sumus. Cum enim eam in urbem undique ex Christiani nominis nationibus convenisset nostris convocata literis, & sua etiam ipsorum pietate excitata Episcoporum & aliorum insignium Prælatorum maxima, & œcumenico Concilio digna frequentia, præter plurimos alios pios, & sacrarum literarum scientia, diviniq. & humani juris cognitione præstantes viros, præsidentibus ipsi Synodo sedis Apostolicæ legatis, nobis adeo Concilii libertati faventibus, ut etiam de rebus sedi Apostolicæ propriæ reservatis liberum ipsi Concilio arbitrium per literas ad legatos nostros scriptas ultro permiserimus, quæ de sacramentis, & aliis rebus, quæ quidem necessitate vixæ sint, tractanda, definienda, & statuenda restabant, ad confutandas hereses, ad tollendos abusus, & emendandos mores à sacrosancta Synodo summa libertate diligentiaque tractata, & accuratè ac maturè admodum definita, expliata, statuta sunt. Quibus rebus perfectis Concilium tanta omnium qui illi interfuerunt concordia peractum fuit, ut consensum eum planè à Domino effectum fuisse constiterit, idque in nostris atque omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tam singulari Dei munere supplicationes statim in alma hac urbe indiximus, quæ magna Cleri & populi pietate celebratæ fuerunt, laudesque & gratias divinæ majestati merito persolvendas curavimus, cum ejusmodi Concilii exitus spem magnam & prope certam attulerit, fore ut majores in dies fructus ad Ecclesiam ex ipsius decretis, constitutionibusque perveniant. Cum autem ipsa sancta Synodus pro sua erga sedem Apostolicam reverentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigiis inhaerens, decretorum suorum omnium, quæ nostro & prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem c à nobis petierit, decreto de ea re in publica sessione facto. Nos ex legatorum literis prius, deinde post reditum eorum ex iis quæ Synodi nomine diligenter retulerunt,

postulatione ipsius Synodi cognita, habita super hac re cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cæ. de celebratione matura, sanctique Spiritus in primis auxilio tractato, cum ea decreta omnia catholica, & populo Christiano utilia ac salutaria esse cognovissemus, vobis omnipotentis laudem de eorundem fratrum nostrorum consilio & assensu, in Consistorio nostro secretissimo omnia & singula auctoritate Apostolica hodie credidimus; & ab omnibus Christi fidelibus suscipiendam esse decrevimus: sicut harum quoque litterarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus suscipi observarique decernimus. Mandatum autem virtute sanctæ obedientiæ, & sub penis à sacris canonibus constitutis, aliisque gravioribus, etiam privationis arbitrio nostro infligendis, universis & singulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis quibuscumque Ecclesiarum Prælatibus, quosque status, gradus, ordinis, & dignitatis sine, etiam Cardinalatus honore præfulgeant, ut eadem decreta & statuta in Ecclesiis suis, civitatibus & diocesis in iudicio & extra iudicium diligenter observent, & libenter quisque suis, ad quos quomodolibet pertinet, inobservabiliter faciant observari, contradictores quolibet contumaces per sententias, censuras, & penas Ecclesiasticas, etiam in ipsis decretis contentas, appellacionibus postposita compescendo; invocato etiam, si opus fuerit, brachii secularis auxilio. Ipsum vero charissimum filium nostrum Imperatorem electum, ceterosque Reges, Principes, ac Principes Christianos monemus, & præsertim misericordie Domini nostri Iesu Christi obtestamur, ut qua pietate Concilio per omnes susceperunt, eadem pietate, ac pari studio dum hanc, & populorum suorum salutis causa, pro sedis quoque Apostolicæ, & sacre Synodi reverentia ad eundem Concilii exequenda & observanda decreta prælati, cum quocumque fuerit, auxilio & favore suo adsumant, neque adversum ac salutari Concilii doctrinæ opinionibus à populo nationis suæ recipi permittant, sed eas penitus imitentur. Ad vitandum præterea pervertendum & contumaciter quæ oriri possent, si unicusque liceret pro se et libertate decreta Concilii commentarios & interpretaciones sub edere; Apostolica auctoritate inhiibemus omnibus, tam Ecclesiasticis personis quicquidque; sanctis ordinibus, gradibus, & gradus, quàm laicis quocumque honore & prestate præditis, Prælati quidem, sub heresibus in ipsius Ecclesiæ, aliis vero quicunque fuerint sub excommunicationis late sententiæ penis, ne quis sine autoritate nostra audeat ullos commentarios, præfatos autem nos, scholia, ullumve omnino in prædictis quibusvis, per ipsius Concilii decretis, quocumque modo edere, aut quicquam quocumque nomine, eorum sub preterito majoris decretorum conturbacionis, aut executionis aliove quaesito colore statueret. Sicuti vero in eis aliquod obcurius dictum & statutum fuisse, tamq. ob casum interpretatione aut decisione aliquo egero solum fuerit, aliena dat ad locum quem Dominus elegit, ad sedem videlicet Apostolicam, omnium fidelium magistram, cuius auctoritatem etiam ipsa sancta Synodus tam reverentia appropinquavit. Nos enim difficultates & controversias si quæ ex decretis ortæ fuerint nobis declarandas, quocumque modo ipsa quoque sancta Synodus decreta referant, præsertim, sicut ea de nobis merito confisa est, omnium presentiarum necessitatibus, ea ratione que commodior nobis visa fuerit, providere. Rom. 7. Cal. Febr. 1564.

TITVLVS VIII.
 DE CELEBRATIONE MISSARVM
 & Sacramento Eucharistiæ, & divinis officijs.

a 2. Corinth. 1. b à Pio IV. tandem in Tridentina civitate confirmatum & absolutum fuit die Mercurii, 26. Ianuar. anno 1564. c Sess. 25. cap. ultimo.

Pius Quintus.

Clerici sub poena suspensionis a divinis Missa sacrificium non celebrarent vesperino tempore.

CAP. I.

Sancitissimus in Christo pater & dominus noster, dominus Pius divina providentia Papa V. ad cuius notitiam pervenit, quod nonnulli cathedralium etiam forsitan metropolitanarum, collegiarum, & aliarum Ecclesiarum, necnon monasteriorum, conventuum domorum, & aliorum piorum locorum secularium, & diversorum ordinum, ac militarium regularium, Praelati, capitula, clerici, fratres, alique superiores & personae antiquum sanctae Romanae Ecclesiae ritum institutum Missarum celebrandarum temporibus pervertere satagentes, diversas licentias & facultates Missas, quae media nocte, & seu in aurora natiuitatis ac de mane resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, & forsitan aliarum festivitatum iuxta praedictum ritum celebrari consueverant, de sero etiam forsitan circa solis occasum vigilia festiuitatum earundem in suis Ecclesiis & capellis celebrandi, seu celebrari faciendi ab Apostolica sede vel eius legati, ac etiam maiori poenitentiario pro tempore existente, variis praetextibus impetraverunt, illisque jam pridem utuntur: hoc ab antiquo catholice Ecclesiae instituto, sanctorumque Patrum decretis deviare considerans, ac propterea hunc ab usum ab Ecclesia Dei submovere volens, omnes ac singulas licentias & facultates huiusmodi, haecenus etiam motu proprio, vel quorumvis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis quomodolibet concessas, ac Apostolicas & alias literas desuper concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter expressis habens, Apostolica auctoritate, ex certa scientia revocavit, ac omnino cassavit, & annullavit: hac praesenti perpetuo valitura constitutione quibusvis Praelatis, capitulis, clericis, fratribus, aliisque superioribus, & personis eorundem Ecclesiarum, monasteriorum, conventuum, domorum, & aliorum piorum locorum in virtute sanctae obedientiae, & sub indignationis suae, ac perpetuae suspensionis a divinis poena districtius inhibens, ne deinceps Missas vesperino tempore nomine licentiarum & facultatum huiusmodi, aut alio quovis praetextu celebrare, vel celebrari facere praesumant: ac mandans locorum ordinariis, ut eandem praesentem constitutionem sub praedictis & aliis sibi beneficiis poenis per quoscunque Praelatos, capitula, clericos, fratres superiores, & personas huiusmodi inviolabiliter observari faciant, contraditores quoque libet auctoritate Apostolica compescendo. Rom. 28. Martii 1566.

Idem.

Divini cultus & templorum Deo dicatarum religio omnino deo-rem exposulat, ut hinc accendant colloquia, confabulationes, deambulationes, socii, & ea omnia, quae vel scandalo sunt, vel devotionis impedimento: nam dicitur Domini deest sanctitudo.

CAP. II.

VT Deo optimo maximo, gloriose virgini, & sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorii X. praedecessoris nostri constitutionem innovantes, ac statuta in Tridentino Concilio observari volentes, statuimus & ordinamus, ut ad Ecclesias sit humilis & devotus ingressus, quieti conversatio, devotis orationibus insistent, & omnes genibus flexis sanctissimum Sacramentum adoret, ad nomen Iesu Christi Domini nostri cum exhibitione reverentiae caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moveat, impetumve committat, cessent vana, foeda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia quaecunque quae divinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat sive praesumat, dum celebrantur sacra Missarum mysteria, & alia divina officia. Qui vero praedicta petu-

lanti animo contemplerint, praeter divinae ultionis acrimoniam, nostri quoque arbitrii poenas incurrent, quae omnia locorum quoque ordinarii in suis Ecclesiis facient observari. Quicumque vero in Ecclesiis, dum ibi sacrificium Missae, & divina celebrantur officia, aut verbum Dei praedicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad sanctissimum irreverenter sedere, aut aliquid, quod scandalum generet, aut divina perturbet officia, facere praesumpserit, poenam vigintiquinque ducatorum incurret, praeter alias arbitrio nostrae imponendas & moderandas poenas, & qui non habebit in aere luet in corpore, aut exilio multabitur. Qui vero in Ecclesiis cum mulieribus impudicis sive etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum poenam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis, ut supra, obscenis & inhonestis verbis aut signis usus fuerit, aut alia foeda colloquia cum personis quibuscunque habuerit, decem aureorum poenam multetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus praeterea omnibus & singulis cathedralium, collegiarum, & parochialium Ecclesiarum capitulis, Rectoribus, vicariis, sacristis, ostiariis, & aliis ipsarum custodibus, quatenus praefatos omnes in Ecclesiis delinquentes admonent, & ut in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis ordinariis vel officialibus nostris puniendos deferant: quod si facere neglexerint, poenam duorum aureorum vice qualibet incurrent, ducatorum incurrat, pro secunda poena duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos solvet, & ignominia notatus exilio multabitur. Qui vero plebeius fuerit nec erit solvendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiae constituetur per diem integrum, pro secunda sustigabitur per urbem, pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes Quicumque clericus in hoc blasphemiae crimen incurrit, pro prima vice fructibus unius anni omnium & quorumcunque beneficiorum suorum, pro secunda beneficiis ipsis privetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum obtinuerit beneficium, poena pecuniaria, vel corporali, pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos sanctos blasphemaverit, pro qualitate blasphemiae atque personae arbitrio iudicis puniatur.

Idem.

Facultatis concessa Graecis Latino more, & Latinis Graeco ritu Missae & alia divina officia celebrandi, revocata.

CAP. III.

PROVIDENTIA Romani Pontificis plurimum circumspicienda nonnunquam ea quae certis suadentibus causis per ejus praedecessores gesta sunt, ex aliis non minus rationabilibus causis alterat, & ad vristinum statum reducit, prout aequitas suadet, & in Domino conspicit expedire. Sane cum ad notitiam nostram pervenerit, quod nonnulli Presbyteri tam Graeci, quam Latini antiquum S. R. E. ritum tamen celebratione Missarum, quam aliorum divinarum officiorum pervertere satagentes, diversas licentias & facultates, Missas, & alia divina officia Graeci Latino more, ac Latini Graeco ritu celebrandi ab Apostolica sede, vel eius legati, ac etiam maiore poenitentiario pro tempore existente, variis praetextibus impetrarunt, illisque jam pridem utuntur, hoc ab antiquo catholice Ecclesiae instituto, sanctorumque Patrum decretis deviare considerantes, propterea hunc ab usum ab Ecclesia Dei extirpare & submovere volentes, omnes & singulas licentias & facultates huiusmodi haecenus etiam motu proprio vel quorumvis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusvis causis quomodolibet concessas, ac Apostolicas & alias literas desuper concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter

expressis habentes, Apostolica auctoritate ex certa scientia hac praesenti nostra perpetuo valitura constitutione revocamus, cassamus, annullamus, & irritamus: quibusvis Presbyteris tam Graecis, quam Latinis in virtute sanctae obedientiae, & sub indignationis nostrae, ac perpetuae suspensionis a divinis poenis districtius inhiabentes, ne deinceps Presbyteri Graeci, praecipue uxorati, Latino more, & Latini Graeco ritu, huiusmodi licentiarum & facultatum, aut alio quovis praetextu Missas & alia divina officia celebrare, & celebrari facere praesumant. Mandantes in virtute sanctae obedientiae omnibus & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & diocesis propriis praesentes nostras literas publicari, & sub praedictis & aliis sibi beneficiis poenis per quoscumque Praelatos, Capitula, Clericos, Fratres, Superiores, & personas quolibet inviolabiliter observari faciant. Contradictores quolibet auctoritate Apostolica comprehendo.

TITVLVS IX.

DE RELIQUIIS ET VENERATIONE Sanctorum.

Paulus Quartus.

Sanctorum festa & solennes memoria sub die eorum obitus celebrantur.

CAP. I.

Gloriosus in sanctis suis Deus, qui omnia operatur in omnibus, quosdam in Ecclesia sua posuit Apostolos, quosdam Prophetas, quosdam Doctores, quosdam Martyres, & quosdam Confessores, quos per anni circuitum, die ut plurimum qua eos ad caelestia regna migrare contigit, sancta veneratur universalis Ecclesia, ut Christi fideles eorum venerationi per exercitium bonorum operum vacantes, piis ante thronum divinae maiestatis eorum suffragiis adjuvari, & exinde Deo propitio vitam aeternam facilius consequi valeant. Rom. Id. 6. August. 1. 58.

Pius Quintus.

Religiosa festorum dierum renovatio, in quibus nihil agendum quod sanctitatem, charitatem & pietatem non speret.

CAP. II.

Um dierum festorum observatio ad Dei cultum maxime pertineat, & in lege divina a praecipitur, cupientes abusus pravae, qui ex eorum inobservantia invaluerunt, omnino corrigere, & antiquorum canonum statuta renovantes mandamus, ut omnes dies dominici, & praecipue in honorem Dei, beatae Mariae virginis, sanctorum Apostolorum feriant, cum omni veneratione observentur, & omnes in diebus praefatis Ecclesias frequentent, divinis officiis devota intendant, ab omni illicito & servili opere abstinant, mercatus non fiant, profanae negotiationes & iudiciorum strepitus conquiescant. Qui vero in diebus praefatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, praeter divinam ultionem, & amissionem animalium quibus ad vecturam utitur, etiam graves poenas incurret arbitrio nostro, seu Vicarii nostri in urbe. In aliis autem locis arbitrio ordinariorum, vel aliorum magistratum, ita ut praeventio- nis locus sit. Quibus omnibus districte praecipimus, ut haec diligenter observari procurent, illas etiam festivitates, quae iuxta consuetudinem locorum solemniter celebrari consueverunt, iuxta laudabilem consuetudinem debita cum reverentia observari faciant, sub poenis arbitrio ipsorum imponendis & moderandis. Romae Cal. Aprilis 1566.

a Deuter. 6. Exod. 21. & 30. Eccl. 20. Luc. 16.

Gregorius XIII.

Calendae Octobris perpetuo solennes festa Rosarii beatae virginis ad devotam classis Selimi Turcarum imperatoris in suo termino apud Naupactum.

CAP. III.

Monet Apollus in omnibus gratias agere, necnon quoque sacrarum literarum historiae insignia Dei beneficia, tum ut ei a quo accepta sunt, merito referantur gratias, tum ut fideles quibus collata sunt, illorum memores ad divinum cultum magis indies incitentur. Illi enim annuis festivitatibus celebranda esse. Quae cum multoties institutum fuerit, tum vero maxime in Deus patrum nostrorum populum suum a servitute Aegyptiaca per manum fortem liberavit. Notanda quoque non minima beneficia quotidie a Deo optimo maximo accipimus, inter quae illud singularissimum imperatoris nro ab ineffabili ipsius clementia nobis concessum fuit, ut Turcarum classis & numero longe superior, & poterit elata victoris, a Christianorum classe virtute Domini nostri Sabbatho decerante, die septimo Octobris non longe a Corinthiaco sinu penitus devicta & quanta fuerit, qua nempe victoris universum populum Christianum ab impitissimi Tyranni sanctibus divinis manibus ereptum fuisse, indicari nemo potest: Apollus praecipere, & sanctorum patrum exempla sequi volentes, ut huius ingentissimi beneficii universaliter habendam memoria, institueret omnino decrevimus.

Quia vero preces ad Deum oblati, eo gratiores ac efficacius conspectum ascendunt, quo dignioribus muneribus, & pio aliquo orandi modo offeruntur, necnon beatum Dominicum ordinis praedicatorum institutum, cum & Gallia & Italia a pernicioso praeterea virentibus, ad iram Dei placandam, & beatissimi virginis intercessionem implorandam, piissimum illius quoad modum instruisse, quod Rosarium & Halarum beatissime virginis Mariae nuncupatur: annuatim quoque eadem die septima, quae tunc fuit die Dominica prima dicti mensis Octobris, frateritates omnes sub dicti Rosarii nuncupatione militantis, per universam orbem iuxta earum laudabilia instituta & consuetudines processionaliter incedentes, pias ad Deum preces effundere, quas per intercessionem beatissime virginis ad ipsam victoriam consequendam multum proficere pie credendum est, opere pretium nos facere esse existimamus, si ad tantae victoriae caelitus proculdubio concessa memoriam conservandam, ad gratias Deo & beatissimae virginis agendas, festum solenne sub nuncupatione Rosarii in prima Dominica mensis Octobris solemniter celebrandum institueremus. Quae nota proprio & de Apostolica potestate plenius, ad laudem Dei & Domini nostri Iesu Christi, quoque gloriosae virginis matris, tenore praesentium decrevimus, ut de cetero perpetuis futuris temporibus, quolibet prima die Dominica mensis Octobris, per universi orbis partes, in his videlicet Ecclesiis in quibus altare vel capella Rosarii fuerit, ab omnibus & singulis utriusque sexus Christi fidelibus, sub festum solenne sub nuncupatione Rosarii praedicti, sub duplici majori officio, ad instar altarium solennium festivitatum celebraretur & sanctificetur, eademque die officium de beatissima virgine novem lectionum more Ecclesiastico persolveretur & reciteretur. Decretum praesentium, quas perpetuo valere volumus, nullo unquam tempore de surreptionis vel obreptionis, aut nullius in alio vitio, vel intentionis nostrae, aut alio defectu irritari, argui, vel impugnari posse, sed plenam effectum haberi debere: & ita per quoscunque iudices, quavis auctoritate fulgentes, etiam causarum palatii Apostolicae auditores, & sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, libellata eis & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi aut interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & interpretari, & definiti debere. Cal. April. 1573.

TITVLVS X.
DE IVRAMENTIS, ET IVRISIV.
ranti obligatione.

Gregorius XIII.

Impossibilia & illicitorum juramentum inane & prohibitum.

CAP. I.

INter Apostolicas & alias canonicas sanctiones, quæ de jurisjurandi religione variis temporibus prodierunt, scilicet record. Nicolaus Papa tertius, intelligens in nonnullis Ecclesiis de earum consuetudine observari, ut cum earum Prælati ad Ecclesias ipsas primò accedunt, vel cum de recipiendis ibidem novis canonicis agitur, nec Prælatos admitti, nec canonicos aliter recipi in dictis Ecclesiis, nisi jurato ab eis, statuta & consuetudines ipsarum Ecclesiarum scripta inviolabiliter observare: inter laicos etiam multarum civitatum, castrorum, & terrarum eum consuetudinis morbum in assumendis potestatibus, rectoribus, vel officialibus suis irrepuisse, ut ipsi potestates, rectores, & officiales ad hujusmodi potestarias, rectorias, & officiales ad hujusmodi potestarias, rectorias, & officiales, nullo modo admittantur, nisi prius se statuta ipsorum locorum clausa juraverint servaturos. Et quia in statutis, consuetudinibusque supradictis interdum aliqua reperiebantur illicita, seu impossibilia, vel obviantia Ecclesiasticæ libertati, idcirco ne sub tali generalitate jurandi sic in jurantibus peccandi occasio præberetur, cum juramentum non fuerit institutum, ut vinculum esset iniquitatis, prædictus Nicolaus Papa animarum periculis obstruere cupiens, frugifera & salubri constitutione præcipit quibuscunque statutis, contineri in prædictis consuetudinibus & statutis illicita, impossibilia, vel libertati Ecclesiasticæ obviantia, hujusmodi juramenta ab eis nullo modo præstari, & juramenta ea intentione faciendi vel facta, ut etiam illicita, vel impossibilia, seu libertati Ecclesiasticæ obviantia observentur, cum etiam sub tali intentione præstari non possent absque divinæ majestatis offensâ, decrevit in hujusmodi illicitis, impossibilibus, seu libertati Ecclesiasticæ obviantibus non servanda: quin potius pro animarum salute si sub forma prædicta vel simili aliquos ignorantem prædicta illicita, seu impossibilia: vel libertati Ecclesiasticæ obviantia jurare contingeret, ad observanda duntaxat licita, possibilia, & libertati Ecclesiasticæ non obviantia juramentorum intentio referri deberet: declarans juramenta sub hujusmodi generalitate qualitercunque, & sub quacunque verborum forma præstata vel præstanda, ad licita, possibilia, ac libertati Ecclesiasticæ libertati non observantia duntaxat extendi, ipsosque jurantes ad alia per præstationem juramenti hujusmodi non teneri. Verumtamen multis infirmi, cupidique sensus sese in hujusmodi juramenta cum animarum suarum periculo precipiant.

Nos, quoniam hæc sanctorum quoque Patrum instituta, & salubria rerum Ecclesiasticarum directioni ad vefantur, & tanquam de radice ambitionis procedentia omnino bonum in Ecclesiis rebusque publicis pervertunt, ea non provisionis subsidio prohibere volentes, præsentium auctoritate innovamus prædictam constitutionem Nicolai Papæ, iridemque alias omnes canonicas sanctiones de abusu & reprobatione hujusmodi juramentorum promulgatas, volumusque eas ubique ab omnibus etiam quoad præterita inviolabiliter observari. Ac etiam præcipimus, & interdicitur Prælati, Canonicis, & aliis supradictis, necnon Ecclesiarum capitulis, & monasteriorum, ceterisque conventibus, civitatibus quoque, castrorum, & terrarum communitatibus, & personis quacunque dignitate præditis, ne ulla omnino juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel libertati Ecclesiasticæ, aut decretis Concilii Tridentini obviantia, sive ante sive post electiones, confirmationes, provisiones, receptiones, admissiones, aut alios actus, ubicunque ac

quocunque tempore, etiam prætextu cujusvis consuetudinis quocunque tempore observata, quæ potius corruptela est censenda, sive in genere, sive in specie præstare, reddere, vel exigere, neve super præstitis, redditis, vel exactis hucusque quocunque in iudicio vel extra in quietare audeant quoquo modo, vel turbare, illos enim qui juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel Ecclesiasticæ libertati, aut decretis dicti Concilii obviantia exigere contenderint, Episcopos videlicet, & alios quocunque Pontificali dignitate præditos, suspendimus à divinis, capitula verò & conventus, eorumque Ecclesias: & loca omnia interdicto Ecclesiastico supponimus, ac singulares personas excommunicationis sententia innotamus, inhabilesque facimus ad obtenta & alia obtinenda eo ipso, nobisque & Romano Pontifici pro tempore existenti relaxationem suspensionis & interdicti, necnon absolutionem ab excommunicationis sententia hujusmodi perpetuò reservamus. Decernentes eos, qui talia juramenta scienter præstiterint, usu & commodorei & gratiæ, cujus causa juraverint, eo ipso privatos esse: alios vero ignorantem ad præstitorum juramentorum hujusmodi observationem servaturos. Necnon irritum & inane, quicquid secus per quoscunque scienter vel ignorantem attentatum est hæcenus, & deinceps contigerit attentari. Rom. Non. Sept. 1584.

TITVLVS XI.

DE TREVGÆ ET PACE.

Pius Quartus.

Taci & trevgæ fidei iuraciones stipulantur, ne novis causis rumpatur conventio.

CAP. I.

Quoniam eò hominum protervitas devenit, ut quæ homicidium vel maleficium aliquod committere deliberarunt, prius quarant eos quos pro hostibus habent, trevgæ vel pacis prætextu affecundo, decipere, quo facilius postea delicti perpetratio reddatur, expeditque propterea ut quos Dei timor non retinet, poenarum rigor deterrendo coerceret, populorum quieti consulere, & flagitiosos scitiorum ac scandalosorum ausus deprimere, necnon cavillationibus, quas ad solutiones poenarum effugiendas hominum malitia in dies excogitat, subvenire volentes, quod poenæ conventionales pacis & trevgæ ruptæ, & fidei iuraciones de non offendendo, stipulantur in futurum per Notarios in favorem Cameræ Apostolicæ, & non communitatum, vel alterius, & si aliter factæ fuerint, in ipsius Cameræ favorem stipulatæ censentur. Quodque in causis trevgarum pacisque fractarum ipsi fractores, vel eorum fidei iuratores allegare non possint, quod offensâ ex nova causa processit, nec allegata cuiquam suffragetur. Et quia in cautionibus deferri potest modo cautum sit ne offendantur impunè, & ideo promittunt non solum pro se ipsis, sed etiam pro aliis eorum conjunctis, quod non offendent, neque offendi facient: sed aliquando Notariorum imperitia sensum & intentionem partium pervertente, contingit eos scribere, quod partes promittunt non offendere per se & alios, ubi scriptum oportuisset pro se & aliis, differentiam videlicet inter has voces, per & pro, nescientes, vel confundentes; ac propterea præbentes tantam cavillosam & delinquentibus prætendendam, quod facta offensione per unum ex comprehensis in fidei iuracione, non sit commissâ stipulatio poenæ, nisi constet quod ille qui offendit, de mandato Principalis offenderit, unde etiam infinita scandala eveniunt, illaque remanent impunita. Idcirco quod si quis Notarius errorem hujusmodi commiserit, mille ducatorum auri Cameræ Apostolicæ applicando.

PPpp 5

rum poena plectatur; & nihilominus siue ex dictione per, siue ex dictione pro, stipulatio concepta & offensio sequuta fuerit, principales promittentes ad poenam conventionalem perinde teneantur, ac si ipsi mandantibus offensio emanasset, & de eorum mandato legitime constaret; iidemq; Notarii sub simili poena in instrumentis fidei iuramentum de non offendendo apponant clausulam: Quod data contraventione alicujus comprehensi in stipulatione, si contingat talem contraventionem verè & realiter confiteri, vel fictè propter contumaciam in non comparèdo, poena conventionalis committatur, & exigi possit à fidei iuramentis, nulla excusatione vel exceptione penitus admiffa: imò habeantur crimen & contraventione, ac si per testes vel alias legitime probatum vel approbata fuissent. Et si clausula in stipulatione omiffa fuerit, illa nihilominus pro appofita, & contraventione pro legitime approbata habeantur. Et similiter si per principalem siue alicuium in fidei iuramento comprehensum, stipulatione contraventionem, & offendens se contraveniens contumax, isque in meram contumaciam condemnatus fuerit, fidei iuramentum statim ad solvendum poenam conventionalem cogatur; nec possit audiri, siuam principalem offendisse ex causa necessaria defensionis allegando & deducendo, ne videlicet delinquentes indirecè per procuratorem & interpositam personam audiantur: & quod dictum est in exemplo dicto exceptionis huiusmodi, id etiam ad omnia alia extendatur. Et si talis clausula fuerit in predictis stipulationibus omiffa, nihilominus appofita similiter intelligatur; Quod & ad legitimum per parentes solven. extendimus, ut illam solvere teneantur, etiam si eorum filii in meram contumaciam de aliquo delicto condemnati aut banniti fuerint, non obstante quocunq; statuto, aut forsan consuetudine in contrarium existente, quibus omnib; nos per presentes in ampliori forma derogatum esse censemus & decernimus.

Præventio inter iudices ordinarios & seculares.

In causis clericorum criminalibus merè Ecclesiasticis, ordinarii Ecclesiastici privative ad seculares iudices cognoscant, sed in aliis mixtis sit locus præventioni inter ordinarium & iudicem secularem, dataq; præventionem ex parte ordinarii Ecclesiastici, non nisi contra clericos tantum procedere possit. Et si prætenderetur ratione connexitatis, ad iudicem, vel alias quomodocunq; laicum ejus forum fortiri debere, iudex tamen secularis ita præveniens, quavis inhibitione sibi facta non obstante, abque censurarum vel aliarum poenarum incurfu procedere possit. Necnon quibuscunq; appellacionibus, provocacionibus, nullitatibus dictionibus, commissiõibus, inhibitionibus, & aliis decretis contra formam superius traditam per quoscunq; etiam iudices præfatos pro tempore quomodolibet emanatis & factis non attentis, liberè & licite per ipsos iudices, à quibus ad suarum condemnationum totalem executionem, aliàs tamen legitime, sub simili indignationis & excommunicationis poena, procedi posse, & omninò debere, ac ut procedant præcipimus & mandamus. Et insuper tam iudicibus præfatis, quam Notariis sub eadem excommunicationis ac indignationis nostra, privationisque officii poena, ne contra præmissa aut quicquam præmissorum facere & attentare præsumant, districtius inhibemus.

Pius Quartus.

Moderatur & ad juris terminos reducitur præcedens rescriptum Pii IV. de allegatione novæ causæ in causis paci & treuga fractæ. Et præventio juxta Concilii Tridentini decretum observatur.

CAP. II.

Cum ob innumeratas Rom. Pont. occupationes, ac particularium rerum quarumlibet status ignorantiam, contingat ab eo quandoque literas emanare, quæ in magnum aliquorum præjudicium redundare noscuntur, minime reprehendendum esse videtur, si tandem præ-

judicio cognito literas huiusmodi, etiam si per eius prædecessorem emanaverint, tanquam per inadvenciam editas, revocet & limitet, aliasque deliquit, prout rerum & temporum qualitate penita concilia in Domino salubriter expedire. Dudum liquidem hinc record. Pius Papa IV. prædecessor noster, capientissimibus & excessibus qui in dies oriebantur provisione per quasdam suas in forma motus proprii editas literas inter alia statuit, quòd in causis treugarum & præfatarum ipsi fractores vel eorum fidei iuramentis allegari possent, quòd offensio ex nova causa processisset, delegata cuiquam suffragarentur. Et etiam quòd in mixtis inter iudicem Ecclesiasticum & laicum locum præventionis, ita tamen quòd iudex Ecclesiasticus in causis præventionis non possit procedere contra laicum, sed illud debeat remittere ad iudicem laicum, & alia prout in eisdem literis plenius continetur. Nos considerantes à ratione & juris debito alienum esse, eos qui criminis innoxii fuerint, eorumque fidei iuramentis, si treuga pacis seu fidei iuramentis de non offendendo postea ex nova emergente occasione fracta fuerint, eorum occasione gravari debere, cum præcipue paces, treugæ, seu fidei iuramentis huiusmodi de non offendendo pon ad offendendum in futuris causis, sed ex præteritis tantum oriuntur, litteras præfatas quoad præmissa revocantes, cassantes, & inane habentes, effectumque suum fortiri in præmissis non possint decernentes: Motu simili, & novam causam in pace treugarum, seu fidei iuramentis huiusmodi fractioe præmissis tantum, videlicet qui fuerint causa pacis, treugæ, seu fidei iuramentis de non offendendo huiusmodi fracturum, seu faciendum, præfatarum seu præfatarum, ipsi aliquo modo, seu aliquis eorum in dictis fractioibus intervenerint seu intervenerint, videlicet si aliquis dictis principalibus aliquem ex comprehensis in treuga, seu fidei iuramento de non offendendo offendit, vel ipse ab aliquo ex ipsis comprehensis offendatur excusare.

Si verò supradicti principales, seu aliquos eorum, in fractioe pacis, treugæ, seu fidei iuramentis huiusmodi supra non intervenerint, seu intervenerint, ipsos eorumque consanguineos & fidei iuramentis, ceterosque in pace treuga seu fidei iuramento de non offendendo comprehensos, & quemlibet eorum novam causam huiusmodi allegare posse, & ea probata excusari debere, & quocumque modo gravari, perturbari, aut inquietari non possint, debere: idque tam in causis motis, & in quibus sita processio, quam etiam finitis, & in quibus sita processio non tam fuit (dummodo sententia deliquit non sit) non tam fuit executioni demandata) locum ad vendicare posse, & debere declaramus. Cumque etiam sæpe contingat, partes ipsas, contra quas in contumaciam processum contulit, vel ita negotiorum mole gravari, vel ita longe abesse, ut ipsorum contumaciam lex mensuram spatio huiusmodi expurgare minime queant, terminum lex mensuram huiusmodi ad annum prorogamus, ac eorum actibus huiusmodi defensionis non nisi post anni lapsi terminum denegari debere. Ac quoscunq; aliter quam ut summo iure ferendas sententias, inanes, nulliusque roboris & momenti fore & esse, prout nos eas ex nunc traqueamus, contra juris debitum, & de facto lasas nullamus, cassamus, & irritamus. Quo verò ad præventionem inter iudicem Ecclesiasticum & laicum, declaramus illam habere locum in terminis & statu, prout ante dictum motum proprium erat, ac ipsum ad terminos juris in hoc ducimus, & volumus, ut in præventionibus procedatur iuxta formam juris, & factorum decretorum Concilii Tridentini, & non aliàs aliter, nec alio modo.

TITVLVS XII. DE VOTIS ET VOTORVM PROFESSIONE.

Pius Quintus.

Disciplina regulari institutum semel professus, extra solemne votum religionis, tribus substantialibus votis consilii Evangelicae debet obligari, ut perpetuo liberis Deofamiliares.

CAP. I.

Libricum vita genus eorum veriti, qui regularium formam pra se ferentes, nec propriis renunciant, nec ullam proficuntur ex regulis approbatis, quando horum plerique proprio instinctui obsequentes, alii odio incendi, alii dum quod ambiunt minus consequuntur, aut vel dilapidatis, vel interversis rebus, & ad sese, vel propinquos transitus ut ratio cinia effugiant, quidam etiam in suos ipsorum mores inquisitum iri praesentes, quasi impunitatem adepturi, e sodalicio suo, ut lubet, exiunt, eiectione illius insignibus, vestem recipiunt secularem. Hinc graves & periculose quotidie offensiones in populos concitantur, dum quos disciplina regulari perpetuo mancipatos credunt, rursus eos, etiam ubi conlueverint, contempto possit tot annos, & relicto indignis saepe modis, eius cui sese dederant vitam instituto, liberos vident, & solutos in seculum evagari. Cum igitur conveniat, ut cuius arma induit, eam miles militiam persequatur, hanc de praedictis rationem capere institutum, ut vel permanendi vel abscedendi facultate semel singulis proposita, certus deinceps & immobilis disciplina regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuo observari. Itaque de nobis attributa potestatis plenitudine statuimus, ut omnes & singuli Priores, Praepositi, & alii praesidentes generales, provinciales, & conventuales, necnon canonici, & fratres sancti Georgii in Alga Venetiarum, & eremitarum sancti Hieronymi, alii a beati Petri Pifatum, & omnium ac quarumcunq; aliarum congregationum, necnon Ecclesiarum, domorum & conventuum in communi, & sub obedientia voluntaria, & extra votum solemne religionis viventis, quorum habitus a secularibus presbyteris est distinctus, qui religionem amplecti, & professionem regularem solemnem emittere voluerint, id in suis quisque conventibus & domibus, intra viginti quatuor horarum spatium, postquam delegatus noiter praesentes literas eis significaverit, palam & sponte deliberent & declarent: inde convocato quamprimum per singulas huiusmodi congregationes generali vel alio supremo, iuxta morem cuiusque congregationis, capitulo, ibique electa una sub qua degant ex regulis approbatis, in quam major pars vocum ipsius capituli consenserit, trium votorum substantialium professionem regularem intra mensem solemniter emittat, & in ea tam ipsi, quam illam deinceps ingressurum: professuri, perpetuum ferant altissimo famulatum. Sicq; professi vel in suis quisq; prioratibus, praepositis, praesidentibus, administrationibus, & officiis confirmantur, vel ad alia transferantur, prout cuiq; congregationi & superioribus suis videbitur utilius expedire. Qui vero excursu jam anni spatio in ipsa congregatione morati, refugerint intra tempus praedictum profiteri, detracto religionis habitu, ac redditis etiam in vinculis, si opus sit, receptorum & administratorum omnium rationibus, ejiciantur, nec deinceps patientur in ullis ejusdem congregationis domibus seu conventibus amplius conversari. Romae 15. Calend. Decembr. 1568.

TITVLVS XIII.

DE GRATIIS ET DISPENSATIONIBVS.

Pius V.

In dispensationum & aliarum gratiarum impetratione rei gesta veritas reserua pna falsi damnat impetrantes.

CAP. I.

Quoniam sicut accepimus nonnulli suae conscientiae prodigi ac propriae salutis immemores, ut facilius a nobis & sede Apostolica dispensationes matrimoniales a & alias gratias & concessiones obtineant, gradus consanguinitatis vel affinitatis, aut cognationis spiritalis, ac scientiam illorum aliter quam eis a principio ab ipsis partibus significatum vel narratum fuerit, exponunt, & si matrimonia huiusmodi adhuc contracta non fuerint pro contractis narrant, ac alias diversimode veram facti speciem, tam in ipsis dispensationibus matrimonialibus, quam pro aliis quibuscunq; gratias & concessionibus obtinendis immutant, ac propterea cum non solum in impetrationibus huiusmodi falsitas narretur, verum etiam in partibus plerumque pro verificatione gratiarum huiusmodi veritas immutetur, & falsitas committatur. Nos igitur huiusmodi abusus & erroribus obviare cupientes, omnes & singulos qui veritatem facti a narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quoad substantialia & qualitates necessario exprimentas, diversam faciunt seu quoquomodo invertunt, aut immutant, depravant, & per subreptionem & obreptionem gratias a nobis extorquent, poenam falsi incurrere, & ea puniri omnino debere decernimus & declaramus. Romae 5. Decembris 1566.

Idem.

Exprimendi sunt gradus propinquiores in dispensationibus matrimonialibus pro conjunctu in diversi gradibus.

CAP. II.

Plus divina providentia Papa V. attendens, per quamdam constitutionem dudum per felic. recordat. Pium Papam I V. sanctitatis suae praedecessorem editam, qua cauter, quod in dispensationibus matrimonialibus, pro diversis consanguinitatis seu affinitatis ex eodem stipite provenientes gradibus conjunctis, non remotioris solum prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dispensationes, ac desuper confecta licere nullius sunt roboris vel momenti, prout in dicta constitutione plenius continetur, a dispositione juris communis, & laudabili, ac antiquo Ro. Cu. stylo nimium recedi, ac favore matrimonii debitum restringi: volensque propterea juri & stylo praedictis, necnon pie mem. Gregorii XI. & Clement. VI. Rom. Pontif. etiam sanctitatis suae praedecessorum vestigiis inherendo, sacramento & libertati matrimonii, quantum cum Deo potest, favere, statuit & ordinavit, quod de cetero in quibuscunq; dispensationibus, quas pro matrimoniis contractis aut contrahendis inter viros & mulieres, invicem diversis prohibitis consanguinitatis seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu ab eodem stipite surgentibus, quicunque illi sint, dummodo primum quoquo modo & non attingat cum in eo sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus conjunctos ab eadem sanctitate sua & pro tempore existente Romano Pontifice, aut sede Apostolica impetrari, vel alias concedi contigerit, ac literis, commissionibusq; desuper etiam locorum ordinariis faciendis, gradus remotior attendatur, trahaturque secum propinquior, ac ob id sufficiat remotiorem tantam propinquior, ac ob id sufficiat remotiorem tantam propinquior literis declaratoriis, juxta Gregorii & Clementis praedecessoris huiusmodi constitutiones, quas quoad hoc innovavit, & inviolabiliter observari mandavit, dispensationesque seu dis-

a Dispensatio est determinatio superioris, qua declarat legem communem non esse in aliquo particulari casu servandam. Nec dispensatio est pura declaratio, ut definitum est de voto, cap. venientis, sed est quaedam juri relaxatio. Vid. Sanchez. de caus. matrim. b Vide Concil. Trident. sess. vigesima quarta, cap. tertio & quinto. Alphonsum Castrenf. lib. 1. de leg. pan.

TIT.

CAP. II.

dinarios, illorumque in spiritualibus Vicarios genera- les, & officiales ac ministros, Ecclesiarumque; & ordinum Prælatos, Superiores & personas quæstus hujusmodi impedi- entes, censuris Ecclesiasticis innodare, & alias in plu- ribus graviter excedentes, in divina majestatis offensam, ac suarum & Christi fidelium animarum perniciem, ac ordinariarum perturbationem, & parum mentium scan- dalum præsumunt. Nos qui Deo propitio gregis domi- nici, meritis licet insufficientibus, curam gerimus, & il- lum spiritualis thesauri elargitione cupimus ipsi Deo red- dere acceptabilem, ex præmissis & aliis rationabilibus causis animam nostram moventibus, scilicet recordatio- nis Calixti IV. Clementis VII. Pauli III. Iulii similiter III. & diversorum aliorum Romanorum Pontific. prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petiti- onis instantiam, sed de mera nostra voluntate & delibe- ratione omnes & singulas indulgentias etiam perpetuas, & peccatorum remissiones fabricæ & Ecclesiæ hujusmodi, necnon sancti Joannis Hierosolymitani, etiam pro con- structione & adificatione illius novæ civitatis prædictis, in quibusvis aliis hospitalibus, monasteriis, Ecclesiis, do- mibus, militiis, ordinibus etiam mendicantium, congrega- tionibus, confraternitatibus, & universitatibus, & piis locis illorumque ordinibus, capitulis, conventibus, mag- istris, superioribus, & tam secularibus, quam quorum- vis etiam mendicantium ordinum regularibus personis, tam singulariter, quam universaliter per quoscunque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam nos sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam motu proprio, & ex certa sci- entia, ac ex quibusvis etiam urgentissimis causis, etiam causa redemptionis captivorum, & alias quomodolibet concessis: pro quibus consequendis manus sunt porri- genda adjutrices, & quæ quævis facultatem quomodolibet continent, illarum omnium tenores, formas, de- rogationes & decreta præsentibus pro expressis habentes, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo revo- camus, cassamus, irritamus, & annullamus, ac viribus vacuumus. Et insuper perpetuo hac nostra valitura con- stitutione decernimus, quod exnunc de cætero sub indi- gnationis nostræ pena, prætextu indulgentiarum & facultatum per quoscunque Romanos Pontifices prædecesso- res nostros, ac nos, & sedem Apostolicam etiam motu si- mili, ac sedis Apostolicæ Legatos, a aliis quomodolibet concessarum, & quas à nobis & sedē prædicta in poste- rum verbo, literis, ac quavis alia scriptura, etiam manu nostra signata, etiam cum clausula quod sola signatura sufficiat, etiam in favorem fidei, aut cruciata de sanctæ vel cujuscunque alterius pax causæ etiam privilegiata con- cedi quomodolibet contigerit, nullus quavis etiam Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali aut majori di- gnitate, etiam Cardinalatus honore, seu etiam regali, vel temporali excellentia præfulgeat, audeat vel præsumat thesaurarios, receptores pro illis recipiendis in dictis ho- spitalibus, Ecclesiis, domibus, monasteriis, militiis, & aliis supra nominatis, vel pro eis aut illorum nominibus alibi constituere, & deputare, nisi ex speciali licentia, & ex certa scientia nostris, & Romani Pontificis pro tempo- re existentis, de qua per literas nostras & ejusdem Ro- mani Pontificis pro tempore existentis, locorum ordina- riis, vel eorum in spiritualibus vicariis, seu officialibus, derogationem præsentis nostræ constitutionis illius te- nore de verbo ad verbum inserto expressè continentes. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, quicquid secus his à quoquâ quavis auctoritate scienter vel igno- ranter contigerit attentari. Rom. 6. Id. Febr. 1566.

Idem ex Concilio Tridentino.

Indulgentia per quæstos et quæstum & bonis extrahendi & rebus quam imperatoris & fidei in prædictis, revocantur & prohibentur.

Qvàm plenum sit periculi noxia populo ingerere, ni- mium his temporibus afflictæ religio testatur, quod malum cum in cæteris ministris, tum præcipuè in Eccle- siarum prælati animadvertendum est, quod ab his reme- re profecta longè maxima Ecclesiæ Dei conferant de- trimenta. Rem sanè indignam audivimus, quod non solum quondam Gometius Tello Giron, temporarius administrator Ecclesiæ Toleranæ, sed etiam quidam His- panicæ Ecclesiarum præfules, officii paterni prætextu fa- cultates sibi à sacris canonibus concessas excedentes, li- teras suas in ipsorum civitatibus ac dicecesibus ausi sunt publicare, quibus inter cætera periculosa deprehenditur, quod cuicumque illas accipienti certa soluta pecunia li- citum sit quem voluerit sibi sumere sacerdotem, qui confessione audita ipsum absolvere valeat, non in eisan- tum casibus, in quibus simplex sacerdos a absolvere potest, sed etiam in iis quæ solis Episcopis reservata repe- riuntur, aliquo præterea casu admisso, veluti simoniæ reatu, qui ad examen sanctæ sedis esset referendus. Non animadvertentes ipsi Præfules & Administratores, quàm periculosum sit ea passim incertis personis committere, quæ ad Episcoporum judicium, arbitriumque idcirco de- feruntur, ut qui melius lepram à lepra discernere norint, causis & circumstantiis subtili indagine exploratis, saluta- ria cuique morbo remedia valeant adhibere. Ad hæc ipsi in dispensandis cælestis gratiæ donis nimium prodigi, iis sic literas prædictas accipientibus indulgentias & penitentiarum injunctarum remissiones nulla cum re- temporali conferendas, profusus & indiscretè largiuntur, quibus & aliis licentiis prædictis non pauci fluctuantes & infirmi, veniæ facilitate indulti, ad peccandum pro- cliviores fiunt, quando tot & tantorum delictorum remissionem certo & vilissimo pretio acquirere posse con- fidant. Indicem præterea casuum & indulgentiarum adibus sacris appendi jusserunt, quo palam significatur sol- ventibus supra scripta concedi, & inter alia absolvendi facultatem ab usu prohibitorum tribui. Itemque indul- geri Missæ sacrificium, & sepulturam tempore interdicti, assumptionem duorum pluriumve compatrum ad sacrum Baptisma, præter eos qui synodaliibus (ut dicunt) constitutionibus asciscuntur, reparationem Ecclesiarum, erectionem confraternitatum, & alias pias causas præte- xendo. Cum igitur inter cætera scandala etiam simoniæ pravitas redoleat, ex prædictis sacri Tridentini b Con- cilio decretis, & aliis sanctionibus canonicis, nostræ præte- rea constitutioni de indulgentiis ad quæstum non emit- tendis, averteretur, clavium auctoritas evilescat, & peni- tentialis satisfactio enervetur. Nos his malis celeri re- medio occurrendum, eademque opera futuris præca- vendum fore censentes, de Apostolicæ potestatis plenitudine supra dicta omnia, quæ in ipsa Toletana, & quibuscunque aliis civitatibus, dicecesibus, & locis, tam Hispaniæ, quam aliarum quarumcunque provinciarum & regionum quo- cunque, prætextu hucusque emanarunt, perpetuo abolemus, ac nulla & irrita nunciamus, jubemusque literas & indices, nec non scripturas & monumenta quæcunque publica & privata, per ipsos locorum ordinarios & alios Ecclesia- rum rectores ubicunque reperientur dilacerari, penitusque deleri; Et ne talia de cætero à quoquam fiant, publicentur, vel concedantur, districtius prohibemus. Quicumque secus egerint, seu attentaverint, antistes, etiam si Car- dinalatus honore præfulgeant, ab ingressu & perceptione fructuum suarum Ecclesiarum tandiu suspensi jace- ant, donec satisfactio prævia illis per sedem prædi- ctam suspensio relaxetur. Inferiores verò ab Episcopis

a Vido Calder. de penit. & remissione. c. nostro. col. 17. Navar. tract. de indulgentiis. b Concl. Trid. præscripta norma legitime elargendi indulgentias, & tollendi abusus quæstuariorum. sess. 21. de refor. c. 2. & sess. 21. de refor. c. 9.

sententiam excommunicationis incurrant à qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Romæ 4. Non. Jun. 1569.

TITVLVS XVI.

DE DECIMIS.

Sixtus V. Ex Bulla coenæ Domini.

Ecclesiasticis personis decimas & alia onera imponentes absque licentia Pape, excommunicantur.

CAP. I.

Excommunicamus & anathematizamus omnes eos qui aut collectas, decimas, tales, præstantias, & alia onera clericis, prælati, & aliis personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, monasteriorum, aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & ventibus huiusmodi absque Rom. Pontific. speciali & expressa licentia imponunt; & diversis etiam exquisitis modis exigunt; aut imposita etiam à sponte dantibus & concedentibus recipiunt: necnon qui per se, vel alium, seu alios, directè vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favorem, aut votum, seu suffragium palam vel occultè præstare non verentur, cuiuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiam si Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, Respublicæ & alii potentatus quicunque, etiam regni, provinciæ, civitatibus, & terris quoquomodo præidentes, aut quavis etiam Pontificali dignitate insigniti: Innovantes decreta super his per sacros canones tam in Lateran. novissimè celebrato, quam aliis Conciliis generalibus edita, etiam cum censuris & pœnis in eis contentis.

TITVLVS XVII.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS, ET MONTIBVS pietatis.

Pius IV.

Piorum locorum & monasteriorum exemptio ab onere hospitandi militum.

CAP. I.

Cum, sicut non sine gravi dolore nobis innotuit, omnia & singula, seu quamplurima huius almæ Urbis, ac etiam nostræ Ecclesiasticæ conventus & monasteria, & alia Ecclesiastica & pia loca, tam secularia quam regularia, & à personis religiosis quomodolibet inhabitata, eo tempore, quo equites & milites eisdem almæ Urbis ac status Ecclesiastici præfati pro defensione ipsius Urbis & status ad versus infestissimum Turcarum tyrannum, vel ob alias, quæ pro tempore sese offerunt, causas expediti, & ad diversa eisdem status loca transiitri contingit, ab eisdem equitibus & militibus perturbentur & molestantur, ipsiq; conventus, monasteria, & alia Ecclesiastica, & pia loca in eorundem equitum seu militum distributione nonnullos eorundem equitum & militum intra eorum domos & monasteria hospitio excipere & recipere cogantur, in maximum eorum detrimentum, divini cultus perturbationem, gravissimum religionis dedecus, Dei optimi offensam, & non solum præter omnem nostram intentionem, verum etiam intolerabilem animi nostri amaritudinem. Quæ propter nos in præmissis quantum cum Deo possumus de optimo remedio ecclesiæ manu providere, ac monasteriorum, & aliorum Ecclesiasticorum & piorum locorum huiusmodi personarum Deo altissimo die noctuque famularium quieti, integritati, & decori consulere volentes, motu simili, & ex

certa nostra scientia, ac de Apost. potestate plenè edocuit, universis & singulis tam dictæ almæ Urbis, quàm totius status præfati Gubernatoribus, Potestatibus, Ducibus, & Capitaneis, & communitatibusque & universitatibus, & aliis ad quos spectat & pertinet, ac spectabit & pertinebit quomodolibet in futurum, ne deinceps perpetuo futuris temporibus in eorundem militum, & equitum distributione, tam in transeundo, quam inibi commorato, communitatibus, & universitatibus, videlicet in illis equites ac milites in eisdem monasteriis, cœnobii, domibus, & aliis Ecclesiasticis & piis locis (sub domo millium ducatorum auri Cameræ Apost. ipso factis) applicandi, & aliis arbitrii nostri pœnis quovis quavis colore, causa, ingenio, sive prætextu distribuere, assignare, vel ad illos recipiendi, & hospitio excipiendi cogere; ipsi vero Capitaneis & Ducibus ne eosdem equites & milites sub indignationis nostræ, ac privationis officiorum suorum, aliisque etiam arbitrii nostri pœnis in dictis monasteriis, cœnobii, domibus, & aliis Ecclesiasticis & piis locis, cum communitatibus & universitatibus ipsæ eadem loca eisdem assignarent, & distribuunt, Gubernatoribus vero, & ipsarum civitatum & locorum Prætoribus, ac aliis officialibus quibuscunque, quod nihil præmissa ab ipsis communitatibus & universitatibus, ac Capitaneis, & Ducibus fiant, sub eisdem indignationis nostræ, ac etiam privationis officiorum suorum prætextu respectivè pœnis auctoritate Apostolica finire permittant, inhibemus, præcipimus, committimus, & mandamus. Et insuper tam illis, quam equitibus & militibus præfatis, ne monasteria, cœnobii, & alia huiusmodi in personis, rebus, & bonis, aut aliis aliis quomodolibet molestant, perturbare, impedire, inquietare, seu molestant, perturbare, vel alia iniqua facere audeant, seu præsumant, in virtute sacre constitutionis, & sub jam dictis pœnis eadem auctoritate inhibemus, præcipimus, committimus, & mandamus. Quod monasteria, cœnobii, domos, & alia Ecclesiastica & pia loca ex nunc ab eisdem militibus & equitibus ac universitatibus, & aliis officialibus, & auctoritate familiarum excipendi, motu, & auctoritate familiarum excipiendo, & totaliter liberando, ac libera & communitate faciendi.

Idem.

Ordinis mendicantium cœnobii, monasteria, & prædica à colatione, subsidio & hospitio militum exempta.

CAP. II.

Dum ad uberes, quos facti mendicantium ordinum agro dominico quotidie faciunt, fructuositate respicimus, & attentè consideratione impigre percontamur ipsorum religionis sinceritatem, & robustatam paupertatis habitum, in quibus sup. humilitatis spiritus devotum altissimo præstant famulatum, dignum, equum potius debitum reputamus, ut illis ea libenter concesserimus, & que se motis quibuslibet gravaminibus promptiores, & iisdem altissimi inhaerent territis. Hinc est quod non volentes eisdem mendicantium ordinem, & dilectos filios eorum fratres, & Monachos, ceterasque personas per etiam moniales quilibet eisdem ordinis sub illorum cura degentes, specialibus favoribus & gratiis protegi, motu proprio non ad aliequos nobis super hoc oblatam petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia ac de Apostolica potestate plenitudine, quod ex nunc deinceps perpetuo futuris temporibus omnes & singuli mendicantium ordinum huiusmodi fratres, Monachos, & alios filios in Christo moniales seu totos, ac alie quovis sexus personarum regulares, ubilibet per totum Christum orbem diffusi & constituti, illorumque monasteria, cœnobii, domos, conventus, Ecclesiæ, capellæ, oratoria, & alia loca etiam unita, ac membra, & dependentia, recessus, tetra culta & inculta, possessiones, prædica, agri, & alia omnia & singula mobilia & immobilia, ac se

quibus si non omni, saltem vel media ex parte, huiusmodi montium ministrorum solventur impensa, ut ad levorem aris solvendi portionem, medio hoc pauperes gravari contingat; ad quos cum huiusmodi censura signatione, pro impensarum supportatione erigendos, Christi fideles majoribus indulgentiis invitandos esse decernimus. Omnes autem religiosos & Ecclesiasticos ac seculares personas, qui contra praesentis declarationis & sanctionis formam de cetero praedicare, seu disputare, verbo vel scriptis, ausi fuerint, excommunicationis latae sententiae poenam, privilegio quocumque non obstante, incurrere volumus. Romae in Concil. Lateran. 4. Non. Maji 1515.

Pius Quintus, ex Concilio Tridentino.

Licentia hactenus concessa mulieribus ingrediendi monasteria ac domos Carthusiensium, & aliorum quoruncumque regularium ordinum, etiam mendicantium, revocantur.

CAP. IV.

Regularium personarum quae relicto seculo Dei se obsequio dedicaverunt, pro commissio nobis officio quieti consulere cupientes, ad ea removenda, quae religiosum earum propositum impedire possunt, curam nostram libenter impendimus, ut nulla re, quae eas à divino cultu avocet, praecepta, secundum sacri Tridentini Concilii, regularia instituta, & decretum sacri Tridentini Concilii, tranquillis mentibus gratum altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur & Carthusiensium ordinis, & aliorum regularium vitam professorum quies non parum solet, sicut accepimus, perturbari, propterea quod mulieres, modestiae matronalis oblita, domos ac monasteria eorum contra ipsorum instituta, praetextu confessionarium, aut aliarum literarum Apostolicarum, ingredi audeant, ipsis etiam Abbatibus, Praepositis, Prioribus, & aliis praesidentibus aliquando recusantibus & renitentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine gravi laecorum etiam offensione ascandalo, si quando admitti nimis facile videantur: huic rei providere volentes, motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, omnes & singulas facultates ac licentias ingrediendi monasteria ac domos Carthusiensium & aliorum quoruncumque regularium ordinum, etiam mendicantium, mulieribus cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, & quacumque dignitate, ac praemiis, sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibuscumque etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus & efficacioribus & insolitis clausulis, nec non irritantibus decretis ab Apostolica sede quomodocumque concessas, quarum tenores perinde ac si de verbo ad verbum praesentibus infererentur, haberi volumus pro expressis, tenore praesentium revocamus, & cassas, irritas, & inanes esse decernimus, districte prohibentes mulieribus quidem praedictas facultates & licentias praesentibus, sub excommunicationis latae sententiae poena, postquam harum literarum notitiam habuerint, à qua non possint, nisi à nobis, aut à Romano Pontifice, qui pro tempore fuerit, absolvi, praeterquam in mortis articulo, ac dictas domos & monasteria ingredi audeant. Iplis vero monasteriorum & conventuum Abbatibus, Praepositis, Prioribus, & aliis Praesidentibus quocumque nomine vocentur, & eorum Monachis, canonicis, & fratribus, sive mendicantibus, sive non mendicantibus, sub privationis officiorum, quae in praesentia obtinent, & inhabilitatis in posterum ad illa & alia omnia, & suspensionis à divinis, ipso facto sine alia declaratione incurrendis poenis, ne eas introducere, admittere, vel praesumant.

Gregorius XIII. Ex Concilio Tridentino.

Ingressi intra septa monasterii nemini liceat, cujuscumque sexus,

conditionis aut aetatis fuerit, sine licentia Episcopi aut superioris scriptis obtenta, quae nec uti conceditur nisi in articulo mortis.

CAP. V.

Vbi gratia & indulta ab hac sede concessa, licentia temporis incommodum afferere non poterat, expedit illa salubri praesidentis consilio subverti. Praeterea, Sanctimonialium quieti & tranquillitati considerari, ac omnia quae illas à spirituum reum cogitatione & exercitio avocant impedimenta tollere, periculosa scandala ab eis remove cupientes, auctoritate apostolicam revocamus & abolemus omnes & quascumque licentias ac facultates ingrediendi monasteria, domos, & loca ipsorum Sanctimonialium quibusvis etiam Comitibus, Marchionibus, Ducibus, & aliis cujuscumque status & conditionis mulieribus, etiam omnes & quascumque licentias ingrediendi monasteria, domos, & loca ipsorum Sanctimonialium quocumque viris, etiam ejusdem status & dignitatis, nisi praedecessoribus nostris, quam etiam à nobis, & sedis apostolicae Legatis, aut aliis ex quibusvis quantisvis urgentibus causis sub quibuscumque tenoribus, & cum derogatoriis, revocatorum retrahentibus, aut aliis conditionibus clausulis, irritantibusque, & aliis decessis, etiam motu proprio & ex certa scientia, deque Apostolica potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Principum, aliorumque Principum contemptum, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam tenoribus renovatas, & annuam monasteriorum de super concessas & processas habito per easdem habentes eisdem qui illas obtulerunt, sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda, super qua à Romano Pontifice (praeterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impetiri, nec ipsarum licentiarum praetextu monasteria huiusmodi quomodocumque ingredi audeant. Abbatibus vero, necnon Abbatibus, conventibus, ac aliis monasteriorum vel conventuum superioribus, & personis, quocumque nomine vocentur, districte praecipimus sub eadem excommunicationis poena, necnon privationis dignitatum, beneficiorum & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illam & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos, & loca huiusmodi praetextu huiusmodi licentiarum & facultatum ingredi faciant vel permittant. Quia etiam sub eodem tenore ipso facto incurrendis poenis & aliis decessis, etiam mendicantium regularibus, necnon licentiarum ab Episcopis vel superioribus, quibus illas concessas, & quibusvis etiam tenoribus, & aliis decessis, etiam in casibus necessariis tantum ex decreto Concilii Tridentini tribuitur, ne monasteria ipsa monialium pro libito, sed necessitatibus urgentibus dumtaxat ingredi, neve moniales sub eisdem poenis illas admittant, praesumant. Romae Idibus. Junii 1575.

TITULVS XVII. DE REGVLARIBVS ET RELIGIOSIS extra claustra vagantibus.

Paulus Quartus.

Tene eorum qui in aetate legitima religioni votum emittunt à professo vita instituto deficiunt & ad alios ordines vagantur.

CAP. I.

Postquam divina bonitas nos sicut immerito summum Apostolatus fastidium a sumere dignum est, nunquam cessavimus abusus, qui in Ecclesia Dei, seu nimia sedis Apostolicae indulgentia, seu bonum malitia irrepressibilem, pro viribus tollere, & Ecclesiam ipsam in pristinum candorem restitueret, & a veteras ad hoc saluberrimas constitutiones edocendo, & a-

violabiliter observari mandando. Verum cum non omnia uno & eodem tempore excogitari, ne dum perfici poterint, quinimo circa ea sit nobis singulis ferme diebus aliquid enitendum, abusu apostatiz, quæ per regulares personas sub diversis falsis prætextibus quorundam incurritur, ulterius parcendum non esse. censuimus. Nam licet diversis Rom. Pont. prædecessores nostri, per eorum constitutiones complura contra apostasiam hujusmodi ediderint statuta & ordinationes, nondum tamen est plenum contra eam adinventum remedium. Quinimo diversis diversorum etiam mendicantium ordinum religiosi, propria saluti immemorati, Deique timore postposito, sub prætextu, alii videlicet quod religioni & ordini in genere ob varias confictas causas stricti non sint, & superinde sententiam declaratoriam obtinuerint. Alii quod beneficium Ecclesiasticum curatum assuetudine sunt: Alii quod extra regularia sui ordinis loca standi, & alicui beneficio Ecclesiastico deserviendi à suis superioribus licentiam habeant, & alii diversis aliis confictis coloribus. Alii verò nullo suffulti prætextu, sed temeritate propria contra proprium juramentum per eos in eorum professione præstitum, & regularia sui ordinis instituta, extra claustra suorum regularium locorum degunt, & in seculo aliqui habitu sui ordinis retento, aliqui illo objecto in habitu Presbyterorum secularium, & complures in habitu laicali temerè vagantur. Et postquam Deo fidem fallere non sunt veriti, cætera omnia quantum vis gravissima & detestanda, & leviter & licite reputantes. Alii parochianos eorum curæ commissos falsam doctrinam docere, & pravos opinionibus, ac hæresibus replere, alii uxores ducere, alii sine paupertate eos cogente, sive diabolico in instinctu secularibus & mechanicis negotiis se dare. Alii seditionibus populis conjurationibus contra Principes, & alios, ac quibusvis aliis levis actibus se implicare, & cætera omnia nequissima facere præsumunt, in gravissimam divinæ majestatis offensam, & religionis opprobrium, ac animarum suarum perniciem, & aliorum Christi fidelium scandalum.

Quamobrem considerantes Apostatas hujusmodi infinitis et oribus in eadem Dei Ecclesia causam præstare, & propterea volentes contra apostasiam ipsam plenius providere, & eam, quantum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potestate plenitudine, omnes & singulos, qui post professionem per eos in ætate legitima constitutos, in aliquo approbato, etiam militari ordine purè & liberè emissam, vel si ante ætatem legitimam professi fuerint, post illam per eos in ipsa ætate legitima constitutos purè & liberè, ratam & gratam habitam, temeritate propria, aut quovis prætextu, vel causa, etiam si se religioni & ordini non strictos esse sine cause cognitione, & his quæ à jure requiruntur, servari omisissis, vel non legitime probatis, declarati obtinuerint, aut beneficium Ecclesiasticum, etiam curatum, non procedente legitima dispensatione possideant, vel alicui beneficio Ecclesiastico, etiam curato alterius nomine deserviant, extra claustra suorum regularium locorum degunt, aut in posterum degent, omnibus & singulis beneficiis Ecclesiasticis cum cura & sine cura, secularibus, aut sui vel cuiusvis ordinis regularibus, per eos quomodolibet obtentis, & de cætero obtinentibus cuiuscunque qualitatis fuerint, ac fructibus, redditibus, & proventibus Ecclesiasticis, eis quomodolibet reservatis, seu assignatis, nec non Baccalaureatus, Licentiatum, Doctoratus, & Magisterii, ac quibusvis aliis in jure Canonico, vel Civili, Theologia, seu Medicina, vel artibus, aut quavis alia facultate gradibus, per eos etiam antequam religionem ingredi decesserint, seu affectis, necnon quocunque mini-

steria Ecclesiastico, Apostolica auctoritate, tenore præsentium penitus & omnino privamus, ac ad illa & alia quæcunque & qualiacunque in posterum obtinenda, seu fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos percipiendos, aut gradus assequendos perpetuò inhabilitamus, & ab executione quorumcunque Ecclesiasticorum, etiam sacrorum, & præsertim Presbyteratus ordinum, necnon omni ministerio Ecclesiastico prædicto, perpetuò suspendimus, privatosque & inhabiles ac suspensos esse, necnon ordinarii collatores ea aliis liberè conferre possint, & nisi ea infra tempus à Lateranensi Concilio statutum contulerint, collatio beneficiorum eorundem ad immediatum illorum superiorem, & demum ad nos, ac pro tempore existentem Rom. Pont. devolvatur, Patroni quoque eorundem beneficiorum personas idoneas infra tempus à jure statutum ad ipsa beneficia præsentare possint, & nisi præsentaverint, eorum libera collatio ad ordinarium spectet & pertineat vacare, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum hujusmodi expirare decernimus, ita ut de cætero ipsi apostatæ, quamdiu vixerint, aliqua beneficia Ecclesiastica obtinere, vel aliquod officium Ecclesiasticum exercere, aut fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos, seu super illis pensiones annuas percipere vel exigere, seu curam animarum, vel aliquod ministerium Ecclesiasticum exercere, aut sacramenta Ecclesiastica ministrare, seu missam celebrare, aut prætextu ordinum in quibus constituti erunt, aliquid facere, vel exequi nequeant, & provisiones, seu commenda, ac reservationes fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum, necnon assignationes pensionum annuarum eis etiam dicta auctoritate, etiam cum præsentium, toto earum tenore inserto, plenaria derogatione pro tempore facta nullæ sint, & irrita, ac viribus omnino careant, nec aliquid eis jus, aut titulum beneficia possidendi, aut fructus, redditus, & proventus, seu pensiones hujusmodi exigendi, vel percipiendi tribuant. Ipsique sic privati, inhabiles, & suspensi fructus suos non faciant, sed ad illorum restitutionem teneantur. Et nihilominus si curam animarum exercere, vel Ecclesiastica Sacramenta ministrare, seu Missam celebrare, aut prætextu ordinum suorum prædictorum aliquid facere, aut aliquod ministerium Ecclesiasticum exequi præsumserint, tanquam suspensi ab executione ordinum suorum, & in illis contra suspensionem ipsam, & in contemptum clavium ministrantes condignis poenis omnino puniantur.

Et ut omnis vagandi occasio apostatis hujusmodi tollatur, volumus & sancimus, quod quævis tam Ecclesiastica, quam secularis persona, cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, etiam si Archiepiscopali, Patriarchali, aut alia majori Ecclesiastica dignitate, etiam Cardinalatus honore, seu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia majori auctoritate, seu excellentia præfulgeant, aliquem apostatarum eorundem receptare, seu nutrire, vel illis quò minus ad eorum monasterium, seu domum, vel alium locum regularem redeant favorem aut auxilium, seu consilium præstare non præsumant, & si eos receptaverint, vel illis ut præferatur, faverint, aut auxilium, seu consilium præstiterint, & per ordinarium loci sub quo moram trahent communiter à præmissis non destiterint, sententiam excommunicationis eo ipso incurrant. Et si patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, aliquem ex eisdem apostatis ad beneficium de jure patronatus existens tunc vacans præsentaverint, præsentationes hujusmodi sint eo ipso nullæ, irritæ, & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure præsentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantum privati existant. Quodque superiores ordinum quos ipsi professi fuerint, & ordinarii locorum in quibus ipsi apostatæ pro tempore degent, tam conjunctim, quam divisim eisdem apostatas, ut ad eorum monasteria

Adde ea quæ in c. 27. Concilii Agathensis & Tridenti. sess. 14. cap. 11. de reform. & sess. 24. c. 17. de regular.

redeant, requirere, & si ad dicta monasteria redire celsaverint, distulerint, vel reculerint, eos secundum ordinis disciplinam, monitione prævia, per censuras Ecclesiasticas, & poenas etiam corporis afflictivas ad redeundum cogere & compellere possint invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Quod si regularis ordo hoc non patiatur, auctoritate nostra providere valeant, ut talibus apud eadem monasteria in locis competentibus, si absque gravi scandalo fieri poterit, alioquin in aliis religionis domibus ejusdem ordinis ad agenda inibi poenitentiam vitæ necessaria ministrantur. Si verò apostata hujusmodi se in his inobedientes præstiterint, sint etiam auctoritate nostra majoris excommunicationis sententia eo ipso innodati, & superiores sui eos excommunicatos esse declarent, & nuncient, ac ut tales ab omnibus suis subditis nunciari & publicari faciant. Teneanturque ipsi apostata cujuscuque ordinis congregationis, & habitus fuerint, biretum nigrum, duas lineas albis ex tela confectis, & digito humano latis, ab una extremitate ad aliam extremitatem circumductus distinctum, & per totam eius circumferentiam simili linea alba suffultum, ita ut omnes lineæ præfatæ oculis inventientium manifeste appareant, continue gestare. Et si sine bireto hujusmodi deprehensi fuerint, possint pro hujusmodi inobedientia non solum per suos superiores, verum etiam per quoscuque, tam Ecclesiasticos, quam seculares iudices & magistratus condignis poenis puniri, & ad delationem ipsius bireti, ut præfertur distincti & suffulti, omnino compelli. Decernentes quod de cetero, qui aliquem ordinem approbatum, ut præfertur, tacite vel expressè professus fuerit, & se illi ordini non astricturn esse contenderit, vel alias quovismodo, sive retento, sive dimisso habitu, extra regularia loca ipsius ordinis de jure aliquo casu stare posse putaverit, vel quavis ratione aut prætextu super hoc postulaverit, seu supplicaverit, literas quas à nobis seu officio poenitentiarie nostræ obtinebit, Cardinali, protonotario, seu viceprotonotario ipsius ordinis in curia residenti, & procuratori generali ordinis dirigi, & præsentari facere, ac coram eo in hoc negotio, cum plena causæ cognitione procedere teneatur, alias omnia & singula, per ipsum professum in præmissis gesta, nullius sint roboris vel momenti, literæque aliis directæ nullam jurisdictionem tribuant. Quodque omnes & singulæ translationes de apostatis ipsi ad alium ordinem, etiam per nos, aut prædecessores nostros, vel per officiam poenitentiarie hujusmodi hæcenus factæ, & quas deinceps fieri contigerit, nisi ad arctiorem, vel parem ordinem factæ fuerint, & ipsi sic translati in monasteria, in quibus regularis observantia vigeat, actu maneat, nulla sint, & irrita, ipsique sic translati ad pristinum ordinem, etiam si in ordinem ad quem translati fuerint professionem in eo emitti solitam emiserint, redire teneantur. Et si post unam & secundam monitionem, sibi à Prælati seu superioribus ordinum à quibus translati sunt, factam, redire distulerint aut neglexerint, liceat ipsis Prælati, seu superioribus procedere contra eos, modo & mediis contra apostatas statutis. Et nihilominus præfatos sic translatos, & ut præfertur, non redeuntibus administratione cujuscuque Ecclesiastici beneficii seu officii & prælaturæ perpetuo privamus.

Pius Quartus.

Apostatarum causa, & religiosorum extra claustra vagantium vite, ad Apostolicam decisionem evocantur.

CAP. II.

Singulas lites & causas, hæcenus coram quibusvis ordinariis vel delegatis iudicibus etiam in Roman. Cur. introductas, & in quacumque instantia contra dictos apostatas vel translatos, vel alias inter quasvis personas præmissorum occasione pendentes, etiam si instructæ sint, ad nos advocamus, ac causas tam ad nos advocatas in statu & terminis quibus reperimus reassumendas, nec-

non quam & quas quacunque persone Ecclesiasticæ & regulares, ac etiam seculares, necnon contentas, collegia, & universitates dicta occasione sua in præmissis communiter vel divisim interesse putantes, contra dictam apostatas, vel translatos, aut alios quoscumque, active vel passive, civiliter vel criminaliter, ac realiter & personam vel mixtam, habent & movent, aut habere velint, volent & intendunt, cum omnibus & singulis incidentibus, de penden. emergent. annexis & connexis, totius negotii principali, quoad profectos videlicet alibi abbe & ejus districtu, alios in ea præfatos dilecto illustrissimo laico tituli S. Mariz in Coemeterio, presbytero Cardinali Sabello nuncupato, nostro in dictis urbe & suburbis Vicario generali, seu ejus locum tenenti, extra Curiam verò ordinario loci, ac superiori monasterii in quibus prima & originaria Professio per quoslibet apostatis & translatos prædictis emissæ fuerint, necnon obtinenti primam dignitatem in Ecclesia cathedrali, seu metropolitana, vel alio superiori loci hujusmodi, seu antiquiori canonico pro tempore residenti, per eos cognoscendum, visis in primis & diligenter inspectis & examinatis dispensationibus, facultatibus, licentiis, & indultibus per eoldem apostatas & translatos quomodolibet obtentis, ac processibus de super habitis, & causis in eis allegatis mature discussis, ac prout justum & equum fuerit, verificatis & probatis, summarie simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicii, ac sola veritate in petita appellatione postposita audient. cognoscend. & iuxta & factarum constitutionum dispositionem sine dilato terminand. committimus & mandamus.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

Regulares non possunt audire confessiones secularium nisi approbatione & indulto ordinarii.

CAP. III.

Romani Pontificis providentia circumspicienda, non nunquam gesta per eum rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur & commutat in melius, prout in Domino conspicit salubriter expedire. Super liquidem quasdam declarationes & moderaciones, cum nonnulla Concilii Tridentini decreta, regulares poenitentiarie ordinis mendicantium eorumque instituta concernentia, edidimus & promulgavimus. Et quia, ut accepimus, illarum vigore sacerdotales regulares prædictorum ordinum quandoque faciendos regulares prædictorum confessionibus secularium audiendis ab eorum superioribus præpositi, absque aliqua Episcoporum, sed sola Magistris ordinis generalis, aut provincialium mensuram approbatione admittuntur. Nos super his pro debito pastoralis officii prout tenemus salubriter providere volentes, tenore præsentium hæc nostra constitutione perpetua sancimus, decernimus & declaramus, decretum Concilii Tridentini de approbatione regularium, audiendis confessionibus secularium præpositorum, ab Episcopis faciendæ observari debere, etiam in omnibus regularibus, quorumvis ordinum etiam mendicantium, etiam sub regulari disciplina viventibus, etiam si sint Lectores, aut in Theologia etiam de superiorum locorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis Magistris generalibus vel provincialibus, ministris secularium confessionalibus vel provincialibus, ministris secularium confessionibus audiendis expoliti. Volumus tamen ea qui semel ab Episcopo in civitate & districtibus suis prout examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem de novo poterunt in hiis confessionibus quiete examinari de novo poterunt. In hiis confessionibus quiete examinari de novo poterunt. In hiis confessionibus quiete examinari de novo poterunt.

a Concil. Trident. sess. 14. c. 7.

postum

statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus ordinariis & superioribus earum, ut curent colligi fidelium eleemosynas per conversas, quæ non sint professe, vel si professe fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguas extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur clausuram aliarum monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum domibus exire non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia ordinarii, vel earum superiorum. Et de cætero nulla alia conversæ professe recipi amplius etiam de consensu suorum superiorum vel prælatorum possint. Quod si adversus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit prout ex nunc nullam irritam facimus & annullamus. Quod si prædicto modo necessitatibus monialium & mulierum terrarum prædictarum succuri sufficerent non poterit, mandamus ipsis ordinariis & superioribus earum, ut ipsi provideant de aliis personis piis, & Deo devotis, quæ fidelium eleemosynas colligant, vel aliàs eò meliori & commodiori modo, quò fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum monialium & mulierum prædictarum, arbitrio ordinariarum & superiorum earundem, prout eis congruentius expedire videbitur, provideatur & succurratur. Et ne propter monialium numerum excessivum clausuræ observatio violetur, inherentes etiam similiter dispositioni dictæ constitutionis Bonifacii, & Concilii Tridentini decreto, monialibus prædictis, & illorum superioribus & ordinariis districte inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipiant & admittant, si ve recipi & admitti permittant, quam ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint. Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ sub obestatione divini iudicii & interminatione maledictionis æternæ universis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & dioc. propriis nostras publicari faciant, ac in monasteriis monialium sibi ordinario iure subjectis, in his verò quæ ad Roman. mediata vel immediata spectant Ecclesiam, sedis Apostolicæ auctoritate, unà cum superioribus eorundem monasteriorum, clausuram, ut præmittitur, quamprimum poterint servari procurent, contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Ac, ut hoc tam salutare decernimus, & obsecramus per viscera misericordie Domini nostri Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum injungentes, quòd in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis monialium superioribus assistant, ac suum favorem & auxilium præstent, ac impediennes poenis etiam temporalibus afficiant.

Idem.

In eandem infirmitatis, lepra, vel Epidemica necessitate, monialibus egrediendi à clausura non denegatur postulata facultas.

CAP. III.

DEORI & honestati omnium sanctimonialium, quarum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, ut in puritate & castitate super adificantes in ipso feliciter inhabitare valeant, consulentes, ea quæ illarum existimationi detrudere possent, decet nos consulto summo vere. Sanè periculo & scandalo plena res est, ac regulari observantiæ vehementer adversatur, sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos vel cognatos, nec non monasteria, & alia filiariones nuncupata etiam eis subiecta visitandi, aut infirmitatis causa, aliove prætextu à monasteriis exire, & per secularium

personarum domos discurrere & vagari, quo velut colore eximium quoque honestatis & pudicitie decus in discrimen committunt. Unde nos malo hæc proposita pastoralis officii debito salubriter occurrere volumus, inherentes etiam decreto sacri Concilii Tridentini, de clausura monialium disponenti, ac aliis nostris literis, per huiusmodi clausura editis adiacentes, volumus, facimus, & ordinamus nulli Abbatiarum, Prioratuum, aliarumve monialium, etiam Carthusien. Cisterciensium, sancti Benedicti, & mendicantium, & quorumcumque aliorum ordinum, etiam militiarum, ac statuum, capitulum, conditionum, dignitatum, ac præminentiarum, assensuum, etiam à Regia vel illiusi prospiciantur, de cætero etiam infirmitatis, seu aliorum monasteriorum, etiam reis subjectorum, aut domorum, parentum, aliorumve consanguineorum visitandorum, alia occasione, & prætextu, nisi ex causa magis incensum, vel infirmitatis, lepræ, aut Epidemice, quæ tamen infirmitas præter alios ordinum superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium locum ordinarium, etiam si prædicta monasteria ab Episcoporum & ordinariarum jurisdictione exempta esse reperiantur, cognita & expresse in scriptis approbata sit, a monasteriis præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extralla, nec ad necessarium tempus stare licere. Alter autem, quam ut præfertur egredientes, seu licentiam excedendi quomodocumque concedentes, nec non comitantes, ac aliam receptantes personas sive laicas, aut seculares, vel clericales, consanguineas vel non, excommunicantur, & majoris late sententia vinculo statim eo ipso obliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolvi nequeant. Et insuper tam egressas, quam præfidentes & alios superiores prædictos, eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitates, officia, & administrationibus, per eos eos tunc obtentis, privamus, & illas & illos ad obtentias, & alia in posterum obtinenda inhabiles, nec non licentias & facultates seu indulta & privilegia extensim monasteriis, & extralla standi, à nobis, seu alio Romano Pontifice prædecessore nostro, ac sedis Apostolicæ Nunciis & Legatis, etiam de latere, ac maiore potestate, aut ordinum prædictorum superioribus, aliove personis sub quibuscunq; tenoribus & formis, ac cum quibusvis, restitutivis, præfativis, mentis autelatis, etiam novam gratiam & datam concedentibus, aliq; effectibus, & aliis decretis in genere vel in specie, etiam novo proprio, & ex certa scientia, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, necnon S. R. E. Cardinalium nominum, & contemplatione, ac instantia, vel alia quomodolibet concessa (quæ prorsus abolemus) ac literas de super concessas, & in posterum concedendas & confirmandas nullas & invalidas, nulliusque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus & habituris iustitiam posse, & usque quoscunque iudices & Commissarios quavis auctoritate fungentes, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere, irritum quoque & inane quicquid super his à quoquam quavis auctoritate licenter vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Rom. Cal. Febr. 1569.

Gregorius XIII. ex Concilio Tridentino.

Prælati & alii monasteriorum monialium non habentes in casibus tantummodo in gentium necessitate parvo comitatus ingrediuntur.

CAP. IV.

DVBIIIS, quæ emergunt, declaracionis remedium expedit adhibere. Cum igitur super eo quòd optima principum ratione Concilium sancti Tridentinum, decernit de in constitutione sol. recot. Pi. Pape V. prædecessoris nostri Nonis Iulii Pontificatus sui anno tertio, atque

item nostra Idibus Junii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit provifum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse, sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officii nituntur, an liceat eis prohibito suæ voluntatis hujusmodi septa ingredi, vel potius servare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam. Nos omnem hæsitacionis materiam tollere, & viam scandalis præcidere, ac sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam seculares quàm regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum uti posse, si

id faciant in casibus necessariis, & à paucis iisq; senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca univèrsos & singulos Episcopali, seu majori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumvis ordinum Abbates, Priores, ministros, & alios quoscunq; superiores regulares serió monemus, ut facultate hujusmodi, qui eam habent, præterquam in casibus, ut præfertur, necessariis, neutiquam utantur. Quòd si contrafecerint, eadem auctoritate Apostol. statuimus atq; decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contrafecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à munere Pontificali & à divinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos existere, regulares verò omni officio ac ministerio privatos excommunicationi similiter subjacere. Rom. 23. Dec. 1584.

FINIS.

SEPTIMI DECRE-
TALIIUM
LIBER QUARTUS.

TITULUS I.
DE MATRIMONIIS ET SPONSALIBUS.

PAULUS QUARTUS.

Qui spe obtinenda dispensationis matrimonium contrahunt in gradibus prohibitis, in posterum Pontificia gratia per hujusmodi dispensationes non gaudeant, etiamsi ex copula sequatur sit proles.

CAPUT I.

In ea ipsa die, qua divina bonitas nos (licet tanto oneri impares) regenda universalis ejus Ecclesiæ præficere dignata est, nunquam cessavimus cogitare, quo pacto singuli abusus nostra diligentia tollerentur, diversas superinde constitutiones, juxta eam exigentiam quotidie promulgando & publicando. Hinc est quòd cum (sicut nobis nuper innotuit) à nonnullis annis citra introductum sit, ut qui matrimonium in secundo consanguinitatis vel affinitatis gradu contrahere anhelant, scientes se dispensationem à sede Apostolica super hujusmodi matrimonium contrahendo obtinere non posse, sub fiducia illam super eodem matrimonium postquam contractam fuerit, reportandi, matrimonium ipsum de facto contrahant, & carnali copula consumment, excommunicat. sententiam in Concil. Vien. contra matrimonium in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgatam damnabiliter incurrendo. Et deinde sub prætextu, quòd si divortium fieret inter eos, gravia exinde inter eos & eorum consanguineos & affines scandala possent verisimiliter exoriri, & mulier perpetuò diffamata remaneret, absolutionem necessariam, & dispensationem opportunam, quas sibi debitas concedi exposulent,

sicq; absolutionem, dispensationem (quas aliàs non obtinerent) eo prætextu ut plurimum reportent in scandalum plurimorum. Nos considerantes præmissa causam tribuere delinquendi, & incestum committendi, & ex delicto, loco pænæ, commodum, & appetitus satisfactionem reportari, malitiam hominum occurrere volentes, per has nostras omnibus innotescere volumus, quòd nos lapsò tempore, infra quòd notitia præsentium in partibus, ex quibus similes dispensationes peti continget, verisimiliter haberi poterit, absolutiones, & dispensationes hujusmodi ex prætextu prædicto, etiam si proles ex matrimonio contracto subsequuta fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgèntissima pro bono publico, & à jure considerata, per nos tantum, & non alium approbanda, cõcedemus, & quòd dispensationes ex alia causa nostris temporibus perpetuò exulabunt, quòd nobis licere non patimur, nostris successoribus indicantes. Rom. Idib. Dec. 1585.

(Eandem constitutionem prius Clemens VII. scripsit, quam habes infra eod. cap. 3.)

Pius Quintus.

Publica honestatis qua ex sponsalibus contrahitur impedimentum nullus aut parum frequens est usus, quoniam sponsalia de futuro